

ОШ „Професор Брана Пауновић“
Пожаревачка 4, 12315 Рашанац

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ЗА ПЕРИОД 2025-2029. ГОДИНЕ

Јун 2025.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОСНОВНА ШКОЛА
„ПРОФЕСОР БРАНА ПАУНОВИЋ“
РАШАНАЦ
Број: 627
20.06.2025. године

На основу члана 119. став 1. тачка 2) Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије“, бр. 88/2017, 27/2018-др.закон, 10/2019, 27/2018-др.закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025), Школски одбор Основне школе „Професор Брана Пауновић“ Рашанац, на седници одржаној 20.06.2025. године, донео је следећу

ОДЛУКУ О ДОНОШЕЊУ

ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА за период од 2025.-2029. године

Школски одбор је донео одлуку о доношењу Школског програма за период од 2025.-2029. године.

Образложење:

Након разматрања Школског програма за период од 2025.-2029. године, школски одбор донео је Школски програм за период од 2025.-2029. године.

Одлуку доставити:

- директору школе,

- архиви школе;

Председник Школског одбора,

Јелена Вујатовић

Општи подаци о школи

Назив школе:	ОШ „Професор Брана Пауновић“
Адреса:	Пожареввачка 4, 12315 Рашанац
Контакт подаци школе:	
-Телефон/факс	012/340 370
-Званични мејл школе	skolarasanac@gmail.com
-Званична интернет презентација школе	http://osprofesorbranapaunovic.nasaskola.rs/
ПИБ:	101590317
Матични број школе:	07161778
Шифра делатности за које је регистрована:	8520
Решење о регистру:	Фи. 483/2001 од 1.8.2001.
Матична школа:	Рашанац I-VIII
Издвојена одељења:	Каменово I-VIII Старчево I-IV Трновче I-IV

Датум оснивања школе:	1833.
Датум прославе Дана школе:	10. мај

МИСИЈА: Као мала, сеоска школа са дугом традицијом настојимо да континуирано унапређујемо све области квалитета рада, негујемо партнерски однос између ученика, наставника, родитеља и локалне заједнице и образовно-васпитним процесом активно учествујемо у формирању личности која ће доприносити развоју савременог друштва.

ВИЗИЈА: Желимо да створимо безбедну и подстицајну школску средину са адекватним условима за учење и свестрани развој ученика и постанемо центар образовно-васпитних и културних дешавања у локалној заједници.

МОТО ШКОЛЕ: Пријатељство је наша снага, а образовање је наш водич кроз живот.

САДРЖАЈ:

1. Полазне правне основе израде школског програма.....	5
2. Начела израде школског програма	8
3. Циљеви школског програма	9
4. Циљеви, исходи и стандарди образовања.....	10
5. Кључне компетенције и опште/специфичне међупредметне компетенције.....	14
6. Назив, врста и трајање школског програма.....	16
7. Језик на коме се програм реализује.....	16
8. План наставе и учења основног образовања и васпитања.....	17
9. Програм обавезних и изборних предмета, изборних програма и програма активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање.....	22
10. Програм додатне и допунске наставе и припремне наставе.....	24
11. Програм рада одељењског старешине.....	33
12. Програм културних активности школе.....	35
13. Програм школског спорта и спортских активности.....	37
14. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања.....	38
14.1. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања.....	38
14.2. Друштвено-користан и хуманитарни рад.....	48
14.3. Програм превенције дискриминаторног понашања.....	50
15. Програм ваннаставних активности ученика.....	63
16. Програм професионалне оријентације.....	64
17. Програм здравствене заштите ученика.....	67
18. Програм социјалне заштите ученика.....	71
19. Програм заштите животне средине.....	74
20. Програм сарадње са локалном самоуправом.....	76
21. Програм сарадње са породицом.....	81
22. Програм излета, екскурзија и наставе у природи.....	83
23. Програм рада школске библиотеке.....	85

II НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА КОЈИ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИ РАД

24. Програм поступања установе у односу на кризни догађај.....	87
25. Компезаторни програм за подршку ученицима из осетљивих група.....	98
26. Програм инклузивног образовања.....	100
27. Програм прилагођавања школском животу - адаптација новопридошћених ученика, наставника, педагошког асистента и личног пратиоца.....	101
28. Програм увођења приправника у посао.....	103
29. Програм безбедности и здравља на раду.....	104
30. Програм школског маркетинга.....	107
31. Праћење остваривања школског програма	108

Прилог :

- Програм обавезних и изборних предмета, изборних програма и програма активности по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање
- Стандарди образовних постигнућа, опште предметне компетенције и специфичне предметне компетенције

1. ПОЛАЗНЕ ПРАВНЕ ОСНОВЕ ИЗРАДЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Приликом израде Школског програма користили су се следећи документи:

1. Закон о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 (др. закон), 27/2018(др. закон), 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023, 19/2025)
2. Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 (др. закон), 10/2019, 129/2021, 129/2021 (др. закон), 92/2023, 19/2025)
3. Правилник о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања (“Службени гласник РС”, бр. 104/2024);
4. Правилник о програму завршног испита у основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 1/2011-1, 1/2012-1, 1/2014-1, 12/2014-1, 2/2018-1, 3/2021-54, 14/2022-49, 4/2023-1, 5/2023-5 (исправка)
5. Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС- Просветни гласник“, бр. 10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019, 2/2020, 16/2022, 1/2023-79 (исправка), 13/2023, 14/2023, 11/2024)
6. Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС- Просветни гласник“, бр. 15/2018, 18/2018, 3/2019, 3/2020, 6/2020, 17/2021, 16/2022, 13/2023, 14/2023, 3/2024)
7. Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања (Сл.гласник РС-Просветни гласник“, бр. 18/2018, 13/2023)
8. Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања: („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 16/2018, 3/2019, 5/2021, 13/2023)
9. Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2019, 1/2020, 6/2020, 7/2022, 13/2023)
10. Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/2019, 6/2020, 7/2021, 1/2023, 13/2023)
11. Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2019, 1/2020, 6/2020, 8/2020, 5/2021, 17/2021, 16/2022, 13/2023, 14/2023)
12. Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/2019, 2/2020, 6/2020, 5/2021, 17/2021, 16/2022, 13/2023, 14/2023, 4/2024)

13. Правилник о наставном плану и програму Верска настава за основну школу ("Службени гласник РС – Просветни гласник", бр. 5/2001, 23/2004, 9/2005, 2/2008, 7/2008, 11/2016);
14. Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи („Службени гласник РС“, бр. 30/2019);
15. Правилник о ближим условима за оснивање, почетак рада и обављање делатности основне школе („Службени гласник РС – Просветни гласник", бр 5/2019, 16/2020);
16. Правилник о условима и поступку напредовања ученика основне школе ("Службени гласник РС", бр. 47/94);
17. Правилник о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи („Службени гласник РС – Просветни гласник", бр. 2/92 и 2/2000);
18. Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС“, број 22/05, 51/08, 88/2015, 105/2015, 48/2016, 9/2022);
19. Закон о уџбеницима ("Службени гласник РС", бр. 27/2018, 92/2023);
20. Правилник о стандардима квалитета уџбеника и упутство о њиховој употреби ("Службени гласник РС – Просветни гласник", бр. 42/2016, 45/2018);
21. Правилник о плану уџбеника ("Службени гласник РС – Просветни гласник", бр. 9/2016-161, 10/2016-276 (исправка), 10/2017, 11/2019, 7/2021);
22. Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја ("Службени гласник РС – Просветни гласник", бр. 3/2021)
23. Правилник о изменама Правилника о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи („Службени гласник РС – Просветни гласник", бр. 11/12, 15/13, 2/16, 10/16, 11/16, 2/17, 3/17, 13/18, 11/19, 2/20, 8/20, 16/20, 19/20, 3/21, 4/21, 7/21, 18/21, 1/22, 2/22, 5/22, 6/22, 10/22, 7/2023);
24. Правилник о степену и врсти образовања наставника који изводе образовно васпитни рад из изборних предмета у основној школи ("Службени гласник РС - Просветни гласник", 11/12, 15/13, 10/16, 11/16, 2/17, 11/17, 16/20, 3/21, 7/23);
25. Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС“, бр.109/2021);
26. Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника ("Службени гласник РС – Просветни гласник", бр. 5/12 и 6/2021);
27. Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС“, бр. 14/2018, 1/2024);
28. Правилник о вредновању квалитета рада установе ("Сл. гласник РС", бр. 10/2019)
29. Правилник о стандардима компетенција директора установа образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 38/13);
30. Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 10/2024);
31. Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, бр. 11/2024);

32. Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Службени гласник РС“, бр. 65/18);
33. Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Службени гласник РС“, бр. 10/24);
34. Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Службени гласник РС“, бр. 74/18);
35. Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС“, бр. 80/18);
36. Правилник о ближим условима за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновање наставе на даљину у основној школи („Службени гласник РС“, бр. 74/18);
37. Правилник о начину организовања наставе за ученике који су на дужем кућном и болничком лечењу („Службени гласник РС“, бр. 66/18);
38. Упутство за доношење општег акта о заштити и безбедности деце и ученика у установама образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 67/22)
39. Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године ("Службени гласник РС", број 63 од 23. јуна 2021.)
40. Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025.г. („Службени гласник РС“, бр. 22/2015)
41. Оквир дигиталних компетенција – Наставник за дигитално доба 2019. Министарство просвете, науке и технолошког развоја, 2019.
42. Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа (бр. 715/22 од 30.11.2022.)
43. Безбедност и здравље на раду - Акт школе бр.
44. Препоруке за планирање образовно-васпитног рада у складу са новим програмима наставе и учења за основно образовање и васпитање (Упутство Министарства просвете, науке и технолошког развоја, бр. 1272/2018 од 9.7.2018. године)
45. Школски развојни план за период 2022. до 2027. године
46. Резултати добијени процесом самовредновања
47. Статут школе бр. 349/1 од 24.4.2024. године

2. НАЧЕЛА ИЗРАДЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм утемељен је на начелима:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

3. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Циљ израде Школског програма првенствено је у томе да обухвати све садржаје, процесе и активности умерене на остваривање циљева (исхода) образовања. Овај документ уважава и поштује све учеснике у образовном процесу, као и личност, лична својства, узрасне и развојне карактеристике ученика. Он уграђује у процес образовања и васпитања потребе ученика и родитеља, потребе локалне заједнице, и труди се да све то усклади са потенцијалима школе. За квалитет образовања треба да буду одговорни не само наставници и школа, већ и сви остали заинтересовани актери–родитељи, као и локална заједница.

Школски програм је документ на основу којег се остварује развојни план и укупан образовноваспитни рад у школи и представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира и реализује свој рад.

Овим документом:

- обезбеђује се остваривање наставних планова и програма и потреба ученика и родитеља, школе и јединице локалне самоуправе;
- омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно старатеља у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика;
- доноси се на основу наставног плана и програма у складу са Законом;
- поједини делови школског програма иновирају се у току његовог остваривања.

Школским програмом се планира остваривање циљева образовања и васпитања, стандарда и исхода образовања и васпитања, као и кључних и међупредметних компетенција.

4. ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И СТАНДАРДИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Основни циљеви образовања и васпитања су:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка celovitom развоју детета, ученика и одраслог;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celoviti развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање позитивних људских вредности;
- 13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и урасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Циљеви програма образовања и васпитања јесу постизање квалитетног образовања и васпитања, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложенем друштву, као и развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Исходи образовања и васпитања

Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног одговарајућег нивоа образовања и васпитања.

Исходи образовања и васпитања су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања.

Исходи образовања и васпитања представљају способност ученика да:

1) изрази и тумачи идеје, мисли, осећања, чињенице и ставове у усменој и писаној форми;

2) прикупља, анализира, организује и критички процењује информације;

3) користи српски језик, односно језик националне мањине и страни језик у зависности од културног наслеђа и средине, потреба и интересовања;

4) ефикасно и критички користи научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;

5) ради ефикасно са другима као члан тима, групе, организације и заједнице;

6) зна како да учи;

7) уме да разликује чињенице од интерпретација;

8) примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања низа проблема у свакодневним ситуацијама;

9) поуздано, критички и одговорно према себи и другима користи дигиталне технологије;

10) одговорно и ефикасно управља собом и својим активностима;

11) ефикасно и конструктивно учествује у свим облицима радног и друштвеног живота, поштује људска права и слободе, комуницира асертивно и ненасилно посебно у растућој разноликости друштава и решавању сукоба;

12) покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност и има предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;

13) остварује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности;

14) схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани;

15) има свест о сопственој култури и разноликости култура, уважава значај креативног изражавања идеја, искустава и осећања путем различитих медија, укључујући музику, књижевност, извођачке и визуелне уметности.

Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Стандарди образовања и васпитања

Стандарди образовања и васпитања представљају скуп норми на основу којих се врши процена квалитета у систему образовања и васпитања, и то:

- 1) стандарди образовних постигнућа ученика;
- 2) стандарди квалитета рада установе;
- 3) стандарди квалитета уџбеника;
- 4) стандарди компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника;
- 5) стандарди компетенција директора;
- 6) стандарди компетенција секретара установе;
- 7) стандарди квалификација.

Стандарди образовних постигнућа ученика објављени су у Правилнику о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања ("Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.).

Овим правилником утврђују се стандарди образовних постигнућа за предмете, и то:

I за крај првог циклуса основног образовања:

- (1) Српски језик;
- (2) Математика;
- (3) Природа и друштво;

II за крај основног образовања:

- (1) Српски језик и књижевност;
- (2) Математика;
- (3) Биологија;
- (4) Физика;
- (5) Хемија;
- (6) Географија;
- (7) Историја;
- (8) Физичко и здравствено образовање;
- (9) Музичка култура;
- (10) Ликовна култура;
- (11) Информатика и рачунарство;
- (12) Техника и технологија;
- (13) Страни језици – први страни језик;
- (14) Страни језици – други страни језик.

Стандарда образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања који чини прилог Школском програму, а такође су инкорпорирани кроз програме наставе и учења наставним предметима по разредима.

5. КЉУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ И ОПШТЕ/СПЕЦИФИЧНЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Кључне компетенције за целоживотно учење

Кључне компетенције представљају скуп интегрисаних знања, вештина и ставова који су потребни сваком појединцу за лично испуњење и развој, укључивање у друштвени живот и запошљавање.

Кључне компетенције за целоживотно учење су:

- 1) комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми;
- 2) комуникација на страном језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем, парафразирањем и на друге начине, као и интеркултурално разумевање;
- 3) математичке, научне и технолошке компетенције: основно нумеричко резоновање, разумевање света природе, способност примене знања и технологије за људске потребе (медицина, транспорт, комуникације и др.);
- 4) дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију;
- 5) учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи;
- 6) друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама;
- 7) осећај за иницијативу и предузетништво: способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима;
- 8) културолошка освешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима – музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.

Компетенције из става 1. овог члана, осим оквира традиционалних школских предмета, обухватају и ангажују школска знања на припреми ученика да буду конкурентни и функционални у садашњем и будућем образовном и професионалном простору и да компетентно и активно остварују своје грађанске улоге.

Опште међупредметне компетенције

У изради програма посебно се водило рачуна о усмерености на постизање општих међупредметних компетенција:

Циљ оријентације је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену.

Опште међупредметне компетенције за крај обавезног основног образовања и васпитања у Републици Србији, су:

- 1) компетенција за учење;
- 2) одговорно учешће у демократском друштву;
- 3) естетичка компетенција;
- 4) комуникација;
- 5) одговоран однос према околини;
- 6) одговоран однос према здрављу;
- 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
- 8) рад са подацима и информацијама;
- 9) решавање проблема;
- 10) сарадња;
- 11) дигитална компетенција.

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште предметне компетенције и специфичне предметне компетенције

Опште предметне компетенције и специфичне предметне компетенције су објављене у *Правилнику о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања* ("Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.).

Напомена: Опште предметне компетенције и специфичне предметне компетенције посебно су издвојене и чине **прилог Школског програма**.

6. НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА

У школи се реализује **школски програм** основног обрзовања и васпитања у трајању од 8 година, подељених у два циклуса:

- први који обухвата узраст од првог до четвртог разреда и
- други који обухвата узраст од петог до осмог разреда.
-

У школи се реализује и **индивидуални образовни план** и то за:

- ученике којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у обрзовању и васпитању, и
- ученике који постижу резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа.

Школски програм израђен је за период од четири године, 2025-2029. године.

По потреби се доносе измене и додаци Школском програму у виду Анекса школског програма.

7. ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ПРОГРАМ РЕАЛИЗУЈЕ

Програм се реализује на српском језику и ћириличном писму. Сви ученици похађају наставу на српском језику, тако да је у програмима наставе и учења изостављен српски као нематерњи језик. Ако дође до промене урадиће се анекс Школског програма.

8. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

8.1. План наставе и учења- први циклус

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____ језик ¹	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик као нематерњи ²	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Српски као страни језик ⁵	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А + Б		21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни предмети

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава					1	36	1	36
4.	Настава у природи**	7-10 дана		7-10 дана		7-10 дана		7-10 дана	

		годишње		годишње		годишње		годишње	
Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁶	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

4 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

5 Ученик који је страни држављанин може да изабере овај програм али није у обавези. Програм наставе и учења Српског као страног језика остварује се у складу са Правилником о програму наставе и учења за предмет Српски као страни језик („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/19).

6 Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником

8.2. План наставе и учења – други циклус

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност _____језик ¹	5	180	4	144
2.	Српски као нематерњи језик ²	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72
4.	Ликовна култура	2	72	1	36
5.	Музичка култура	2	72	1	36
6.	Историја	1	36	2	72
7.	Географија	1	36	2	72
8.	Физика	-	-	2	72
9.	Математика	4	144	4	144
10.	Биологија	2	72	2	72
11.	Хемија	-	-	-	-
12.	Техника и технологија	2	72	2	72
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ³	2	72+54 ³
УКУПНО: А		24-27*	918-1026*	25-28*	954-1062*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ				
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ⁴	1	36	1	36
2.	Други страни језик ⁵	2	72	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁶	2	72	2	72
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*
УКУПНО: А + Б		27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО– ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*
2.	Слободне наставне активности ⁷	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36
4.	Додатна настава	1	36	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁸	1	36	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.

4 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

5 Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

6 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм, али није у обавези.

7 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.

8 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност _____језик ¹	4	144	4	136
2.	Српски као нематерњи језик ²	3	108	2	68
3.	Страни језик	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	1	36	1	34
5.	Музичка култура	1	36	1	34
6.	Историја	2	72	2	68
7.	Географија	2	72	2	68
8.	Физика	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	68
11.	Хемија	2	72	2	68
12.	Техника и технологија	2	72	2	68
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	34
14.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	102
УКУПНО: А		28-31*	1008-1116*	28-30*	952-1020*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ³	1	36	1	34
2.	Други страни језик ⁴	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁵	2	72	2	68
4.	Српски као страни језик ⁶	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	102-170*
УКУПНО: А + Б		31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*
2.	Слободне наставне активности ⁷	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	34
Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности ⁸	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	До 3 дана годишње		

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

4 Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

5 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм, али није у обавези.

6 Ученик који је страни држављанин може да изабере овај програм али није у обавези. Програм наставе и учења Српског као страног језика остварује се у складу са Правилником о програму наставе и учења за предмет Српски као страни језик („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 11/19).

7 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.

8 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

9. ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА, ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА И ПРОГРАМА АКТИВНОСТИ ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТАВРИВАЊЕ

Програми обавезних предмета, изборних предмета и програми активности са предложеним начинима и поступцима за њихово остваривање прописани су у следећим правилницима:

За први разред:

Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 10/2017-1, 12/2018-1, 15/2018-1, 18/2018-1, 1/2019-18, 2/2020-1, 16/2022-1, 1/2023-79 (исправка), 13/2023-455, 14/2023-383, 11/2024-1)

<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2017/10/1/reg>

За други разред:

Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања: („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 16/2018-47, 3/2019-1, 5/2021-1, 13/2023-457)

<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/16/3/reg>

За трећи разред:

Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2019-6, 1/2020-1, 6/2020-1, 7/2022-1, 13/2023-457)

<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/5/3/reg>

За четврти разред:

Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/2019-1, 6/2020-20, 7/2021-671, 1/2023-1, 13/2023-458)

<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/11/1/reg>

За пети и шести разред:

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1, 16/2022-1, 13/2023-458, 14/2023-384, 3/2024-1)

<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2/reg>

За седми разред:

Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2019-61, 1/2020-60, 6/2020-99, 8/2020-597, 5/2021-4, 17/2021-42, 16/2022-2, 13/2023-460, 14/2023-399)

<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/5/4/reg>

За осми разред:

Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/2019-61, 2/2020-6, 6/2020-118, 5/2021-8, 17/2021-58, 16/2022-2, 13/2023-470, 14/2023-407, 4/2024-1)

<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2019/11/2/reg>

Правилник о изменама Правилника о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 11/2016) (Верска настава)

<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2010/2/4/reg>

Правилници у којима су прописани програми наставе и учења налазе се на сајту Завода за унапређивање образовања и васпитања <https://zuov.gov.rs/zakoni-i-pravilnici/>

<https://zuov.gov.rs/zakoni-i-pravilnici/#504-2192-wpfd-2-pred%c5%a1kolsko-i-osnovno-obrazovanje-i-vaspitanje>

НАПОМЕНА: Програми наставе и учења за све обавезне предмете, изборне предмете и програме активности сачињени су посебно за сваки разред и чине прилог Школског програма 2025-2029.

Програм обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање детаљно је приказан у облику табела за сваки предмет и разред. Начин и поступци остваривања прописаних наставних планова и програма зависе од саме природе предмета, као и актуелног садржаја. Неки општи принципи и методе рада могле би се базирати на поступности раду у зони наредног степена развоја детета, чиме би се стимулисало његово напредовање и одржавала мотивација. Да би се ово постигло неопходна је примена диференциране и индивидуализоване наставе, као и осталих савремених метода наставе. Ово је посебно значајно с обзиром да наша школа реализује инклузивно образовање за ученике са којима је потребна додатна образовна подршка.

Препоручене врсте активности у образовно- васпитном раду дате су уз наставне теме сваког обавезног и изборног наставног предмета, уз начине и поступке на који се остварују програми наставе и учења. Врсте примењиваних активности ће зависити од природе наставног предмета и садржаја, узрасних карактеристика ученика, као и специфичности одељења и индивидуалних особености ученика, а такође имајући у виду особености ученика са сметњама у развоју.

У циљу успешније корелације и интегрисања наставних садржаја у школи ће Стручна већа имати задатак да изврше корелацију како међу групом сродних наука тако и међусобно корелацијом између природне групе предмета, друштвене групе и вештина као и корелација са стручним већем разредне наставе

Временска динамика одређена је индивидуалним плановима наставника, праћењем годишњег плана рада за сваки наставни предмет.

10. Програм додатне, допунске и припремне наставе

Програми допунске и додатне наставе реализују се уз праћење развојних и образовних потреба ученика и прилагођавају се специфичним потребама појединачних ученика и разреда. Операционализација програма се реализује на годишњем нивоу у оквиру оперативних планова наставника.

Наставник је дужан да на почетку школске године достави број часова допунске и додатне наставе у оквиру глобалног плана. Допунска и додатна настава прате програм предмета, као потребе и интересовања ученика те се зато планирају само глобално. Током школске године наставник води евиденцију о одржаним часовима допунске и додатне наставе и присутним ученицима. На крају школске године, наставник сачињава кратак извештај о допунској и додатној настави који садржи следеће елементе: број одржаних часова допунске и додатне наставе, списка обрађених тема и број ученика који су били обухваћени наведеним облицима рада.

10.1. ДОПУНСКА НАСТАВА

Допунска настава се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави не постижу постављене исходе учења. Обавезна је за ученике које на то упуте учитељи, предметни наставници или одељенско веће. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад. На основу претходног испитивања тешкоћа и узрока, за сваку групу се ствара посебан, одговарајући план рада, чијим ће се савладавањем отклонити испољени недостаци у знању, умењу и вештини ученика. Допунски рад претпоставља и специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе, предавањима с другачијим, очигледнијим примерима, посебни групни и индивидуални задаци и др.). Нарочито треба водити рачуна о одмерености захтева, као и о стимулисању ученика за показане резултате (похвале, награде, позитивна оцена).

Допунски рад организује се током целе школске године, односно одмах чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Недељни фонд од једног часа реализује се у складу са школским календаром и распоредом часова (и током зимског распуста). Чим савлада одређену тешкоћу или отклони недостатак, ученик престаје с допунским радом ван редовне наставе. Током даље редовне наставе треба и даље пратити напредовање и диференцирањем редовне наставе омогућити ученицима да градиво усвоје на редовним часовима.

Допунска настава биће организована за ученике који наставу похађају по ИОП-у, индивидуализованом програму и за ученике који због болести или других разлога нису успели да савладају текуће градиво.

Часови ће бити реализовани кроз рад са групом ученика или индивидуални рад са учеником коме је потребно да методе учења буду посебно прилагођене.

10.2. ДОДАТНА НАСТАВА

Додатна настава организује се за ученике од IV до VIII разреда који имају изнад просечне способности и/или посебна интересовања за наставу појединих предмета, односно за продубљивање и проширивање знања из свих или само појединих програмско-тематских подручја редовне наставе. Додатни рад се организује по правилу један час недељно током целе наставне године, али се интересовања ученика подстичу и другим формама рада (појачаном индивидуализацијом рада у редовној настави, давањем посебних задатака, ангажовањем у одговарајућим слободним активностима и др.). За реализацију додатне наставе задужени су предметни наставници и учитељи IV разреда.

Циљ додатне наставе је да својим специфичним програмом обухвати оне ученике који постижу оптималне резултате у настави и који испољавају висок степен интересовања и способности за поједини предмет. Путем праћења и вредновања постигнућа ученика у појединим областима, програмом се утврђују садржаји додатне наставе. Истовремено циљ овог облика образовно-васпитног рада није само једноставно проширивање обима наставног садржаја већ њихово продубљивање у ширем смислу (уочавање каузалних веза и односа међу појмовима, проналажење нових, другачијих креативних решења ради активирања сазнајних потенцијала ученика).

Реализујући програм додатног рада, наставник за сваку од одабраних тема проналази и примењује најпогодније облике и методе рада, пре свега оне које у највећој могућој мери активирају све потенцијале ученика, а нарочито оне који омогућавају развој креативности ученика. Током додатног рада наставник се поставља као ментор који стручно помаже рад појединца или групе: упућује и усмерава, помаже да се дође до правих решења, закључака и генерализација. У додатном раду са ученицима наставник прати и евидентира њихов развој и напредовање, усавршава утврђене програме, открива нове могућности индивидуализације рада, те врши уопштавање и примену стечених знања, умења и вештина у различитим ситуацијама.

Ученици се самостално опредељују за додатни рад. Ученик остаје укључен у додатни рад онолико времена (година) колико жели.

Специфичност додатног образовно-васпитног рада је и у диференцирању и индивидуализацији наставног процеса, а у складу са разноврсним могућностима, потребама и интересовањима ученика.

10.3. ПРИПРЕМНА НАСТАВА

Припремна настава за ученике са једном и две негативне оцене биће организована у августу пре поправног испита са по 10 часова по предмету. За ученике осмог разреда припремна настава за полагање завршног испита за упис у средње школе биће организована у току јуна, као и у току целе школске године са најмање 10 часова по предмету.

Први циклус

Предмет	ДОПУНСКА НАСТАВА			
	Циљеви: Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе. Усвајање наставних садржаја предвиђених планом и програмом на основном нивоу. Неговање сарадничких и кооперативних односа у раду.			
	први разред	други разред	трећи разред	четврти разред
МАТЕМАТИКА	I- Предмети у простору и односи међу њима II- Линија и област III- Скупови IV-Природни бројеви до 100	I- Понављамо градиво првог разреда II- Природни бројеви до 100 III- Геометријски облици IV- Мерење и мере	I- Понављамо градиво другог разреда II- Блок бројева до 1000 III- Мерење и мере IV- Геометријски објекти и њихови међусобни о	I- Скуп природних бројева II -Мерење и мере
СРПСКИ ЈЕЗИК	I- Почетно читања и писања II- Књижевност III- Јечка култура изражавања	I- Књижевност II -Језик – граматика и правопис III- Култура изражавања (усмено и писмено)	I-Књижевност II- Језик – граматика и правопис III- Култура изражавања (усмено и писмено)	I-Језик - граматика - правопис II- Језичка култура
Укупан број часова:	36	36	36	36

Предмет МАТЕМАТИКА	ДОДАТНА НАСТАВА	
	Циљ додатне наставе је да омогући обдареним и талентованим ученицима да прошире и да продубе своја знања и вештину у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да доприносе њиховом оспособљавању за даље самообразовање.	
	3. разред	4. разред
	1. Занимљиви задаци 2. Магичне шеме 3. Мерење и мере 4. Забавна геометрија 5. Бројевни ребуси 6. Проблемски задаци 7. Једначин еи неједначине 8. Обим правоугаоника, квадрата и троугла 9. Разломци	I- Скуп природних бројева II- Мерење и мере III- Површина
укупан бр. часова	36	36

Други циклус

Предмет	ДОПУНСКА НАСТАВА			
	пети разред	шести разред	седми разред	осми разред
СРПСКИ ЈЕЗИК	I- Променљиве и непроменљиве врсте речи; II- Именице; III- Падежи; IV- Глаголи, глаголски род, глаголски вид; V- Основни реченични чланови; VI- Помоћни глаголи.	I- Творба речи; II- Подела гласова у српском језику(подела сугласника и подела самогласника); III- Гласовне промене; IV- Глаголи, глаголски облици, подела на личне и неличне; V- Комуникативна и предикатска реченица.	I- Историја српског књижевног језика; II- Променљиве и непроменљиве врсте речи; III- Значење и употреба падежа; IV- Глаголи и глаголски облици; V- Служба речи у реченици; VI- Комуникативна и предикатска реченица;	I- Историја српског књижевног језика, почеци писмености; II- Променљиве и непроменљиве врсте речи; III- Служба речи и синтагми; IV- Грађење речи; V- Зависне реченице; VI- Писани стилови комуникације; VII- Значење и употреба падежа; VIII- Разликовање глаголских облика.
Укупан број часова	36	36	36	34
Предмет	ДОДАТНА НАСТАВА			
	Пети разред	Шести разред	Седми разред	Осми разред
СРПСКИ ЈЕЗИК	I-Обнављање градива из граматике и књижевности из нижих разреда; II-Подела реченица, субјекат и предикат; III-Тумачење књижевног дела по избору ученика; IV-Рад на тестовима са такмичења; V-Стилске вежбе и креативно писање; VI-Индивидуални рад са надареним појединцима.	I-Значење и употреба падежа; II-Глаголски облици, прости и сложени, њихова употреба; III-Креативно и лепо писање; IV-Рад на тестовима са такмичења из српског језика; V-Служба речи у реченици, примери из текстова; VI-Индивидуална припрема са надареним појединцима.	I- Значење и употреба падежа; II-Разликовање непроменљивих врста речи; III-Стилско и критичко тумачење књижевног дела; IV-Служба речи и синтагми; V-Рад на тестовима са такмичења из српског језика; VI-Индивидуални рад са надареним појединцима.	I- Стилске вежбе; II- Зависне реченице, значење; III- Тумачење одабраних књижевних дела; IV-Служба речи и синтагми. Рад на тестовима из српског језика; V-Индивидуални рад са надареним појединцима.
Укупан број часова	36	36	36	34

Предмет	ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА			
	пети	шести	седми	осми
МАТЕМАТИКА	I- Скупови II - Основни геометријски објекти III- Делјивост бројева IV- Угао V- Разломци VI- Осна симетрија	I- Цели бројеви – сабирање и одузимање II- Троугао – основни појмови III- Цели бројеви – множење и дељење IV- Троугао - конструкција V- Рационални бројеви – сабирање и одузимање VI- Четвороугао VII- Рационални бројеви – множење и дељење VIII- Површина троугла и четвороугла	I- Реални бројеви II- Питагорина теорема III- Цели и рационални алгебарски изрази IV- Многоугао V- Круг VI- Обрада података	I- Сличност II- Тачка, права и раван III-Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом IV- Призма V- Пирамида VI-Линеарна функција VII-Систем линеарних једначина са две непознате VIII Ваљак IX- Купа X- Лопта
УКУПАН БРОЈ	36	36	36	34

Предмет	ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА			
	пети	шести	седми	осми
БИОЛОГИЈА	I - Порекло и разноврсност живог света II - Јединство грађе и функције као основа живота III - Наслеђивање и еволуција IV - Живот у екосистему V- Човек и здравље	I - Јединство грађе и функције као основа живота II - Живот у екосистему III - Наслеђивање и еволуција IV - Порекло и разноврсност живота V- Човек и здравље	I - Наслеђивање и еволуција II - Јединство грађе и функције као основа живота III - Порекло и разноврсност живота IV - Живот у екосистему V - Човек и здравље	I - Јединство грађе и функције као основа живота II - Човек и здравље III - Порекло и разноврсност живота IV- Наслеђивање и еволуција V- Живот у екосистему
Укупан број часова	36	36	36	34

Предмет	ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА			
	пети	шести	седми	осми
ГЕОГРАФИЈА	1. Васиона 2. Планета Земља - облик 3. Планета Земља - кретања 4. Планета Земља - унутрашња грађа и рељеф 5. Планета Земља - атмосфера 6- Планета Земља - хидросфера	1. Друштвена географија 2. Географска карта 3. Становништво 4. Насеља 5. Привреда 6. Географија Европе	1.Европа 2. Азија 3. Африка 4. Северна Америка 5. Јужна Америка 6. Аустралија и Океанија 7. Поларне области	1. Географски положај, границе и величина Србије 2. Физичко-географске одлике Србије 3. Друштвено-географске одлике Србије 4. Природна и културна баштина 5. Срби у региону и дијаспори
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	18	18	18	17

Предмет	ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА		
	шести разред	седми разред	осми разред
ФИЗИКА	I- Кретање II- Сила III- Мерење IV- Маса и густина V- Притисак	I- Кретање и сила II- Кретање тела под дејством силе теже и сила трења III- Равнотежа тела IV- Рад, снага и енергија V- Топлотне појаве	I- Осцилаторно и таласно кретање II- Светлосне појаве III- Електрично поље IV- Електрична струја V- Магнетно поље VI- Атомска и нуклеарна физика
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	36	36	34

Предмет	ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА			
	пети	Шести	седми	осми
ИСТОРИЈА	I- Увод у историју II- Праисторија III- Стари век	I- Европа и Средоземље у раном новом веку II- Српске земље раном средњем веку III- Европа и Средоземље у позном средњем веку IV- Српске земље у позном средњем веку V- Европа и свет у раном новом веку VI - Српске земље у раном новом веку	I- Основи проучавања прошлости II- Европа и свет на почетку индустријског доба од 16. до 18. века III- Србија и Црна Гора од редине 18. века до средине 19 .века. IV- Европа и свет у другој половини 19 . века V-Српске државе и народ у другој	I- Свет крајем 19. и почетком 20. века, Србија и Црна Гора и њихови суседи крајем 19. и почетком 20. века II- Србија и Црна Гора и њихови суседи крајем 19. и почетком 20. века III- Први светски рат и Србија и Црна Гора IV- Свет између првог и другог светског рата

			половини 19 . века VI -Српски народ и свет на почетку 20 . века и у Великом рату.	V-Југословенска краљевина VI- Други светски рат VII- Југославија у Другом светском рату VIII- Свет после Другог светског рата IX- Југославија после Другог светског рата
Укупно часова	36	36	36	34

Предмет	ДОПУНСКА НАСТАВА		ДОДАТНА НАСТАВА	
	седми разред	осми разред	седми разред	осми разред
ХЕМИЈА	I- Физичка и хемијска својства II- Физичке и хемијске промене III- Смеше-раздвајање састојака смеше IV- Грађа атома V- Електронски омотач VI- Ковалентна веза VII- Јонска веза VIII- Валенца елемената IX- Процентни састав раствора X- Хемијске једначине XI- Количина супстанце. XII- Моларна маса XIII- Израчунавања у хемији	I- Кисеоник-Оксиди. Киселине II- Соли III- Електролитичка дисоцијација IV- Угљоводоници V- Алкани VI- Алкени и алкини VII- Алкохоли VIII- Карбоксилне киселине IX- Естри X- Масти и уља XI- Моносахариди XII- Дисахариди и полисахариди XIII- Аминокиселине и протеини	I-Развој хемије као науке. II-Хемија у савременом животу. III-Хемија на Интернету и у хемијским часописима. IV-Мерења у хемији. V-Методе раздвајања смеше. VI-Раздвајање чврсто-чврсте смеше натријум-хлорида и јода сублимацијом и селективним растварањем. V-Раствори-експериментална провера снижења температуре мржњења раствора натријум-хлорида у односу на воду VI-Израчунавање масеног процентног садржаја у поступку разблаживања раствора. VII-Израчунавање масеног процентног садржаја у поступку мешања раствора различитог садржаја. VIII-Израчунавања на основу релација количина супстанце, маса супстанце и бројност честица. IX-Израчунавање на основу хемијских	I-Угљеник(IV)-оксид и симулација уређаја за гашење пожара. II- Понашање гвожђа,цинка и бабра у реакцијама са разблаженом хлороводоничном и азотном киселином. III- Корозија метала и заштита од корозије. IV- Улога кисеоника у процесу корозије метала. V- Природни кисело-базни индикатори VI- Испитивање киселости раствора соковима од црвеног купуса, цвекле, воћа и цвећа. VII- Експериментално доказивање угљеника и водоника у органским једињењима(скроб и етанол). VIII- Течни угљоводоници као неполярни растварачи – раставрање јода и масти у медицинском бензину (п-хексану или петрол-стру). IX-Сагоревање као

			формула Х-Израчунавања на основу хемијских једначина.	егзотермна реакција. Х- Израчунавање масено г елементарног процент ног састава у кисеон ичним органским јед ињенима. ХИ- Доказивање скроба у намирницама једном пробом.
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	36	34	36	34

Предмет	ДОПУНСКА НАСТАВА			
	пети	шести	седми	осми
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	Grammar structures: – verbs : Present tenses, Past tenses, Future tenses, - nouns: singular/ plural, - pronouns, - adjectives - comparison	Grammar structures: – verbs - Present tenses, Past tenses, Future tenses, Conditionals, infinitive/ING, - nouns - singular/ plural, - pronouns - personal/ object/ relative, - adjectives - comparison, order of adjectives, - adverbs	Grammar structures: – verbs - Present tenses, Past tenses, Future tenses, Conditionals, infinitive/ING, Reported speech, Passive voice, - nouns - singular/ plural, - pronouns - personal/ object/ relative, - adjectives - comparison, order of adjectives, - adverbs	Grammar structures: – verbs - Present tenses, Past tenses, Future tenses, Conditionals, infinitive/ING, Reported speech, Passive voice, - nouns - singular/ plural, - pronouns - personal/ object/ relative/ reflexive - adjectives - comparison, order of adjectives, - adverbs
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	36	36	36	34
Предмет	ДОДАТНА НАСТАВА			
	пети	шести	седми	осми
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	Grammar structures – verbs, nouns, pronouns, adjectives, adverbs Reading Listening Writing	Grammar structures – verbs, nouns, pronouns, adjectives, adverbs Reading Listening Writing	Grammar structures – verbs, nouns, pronouns, adjectives, adverbs Reading Listening Writing	Grammar structures – verbs, nouns, pronouns, adjectives, adverbs Reading Listening Writing
Укупан бр. часова	36	36	36	34

Предмет	ДОПУНСКА НАСТАВА			
	Пети разред	Шести разред	Седми разред	Осми разред
ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК	I- Je me présente II-Joyeux anniversaire III- Fêtes de famille IV-Loisirs jeunes V- La ville VI- Une heure dans le monde I-VI La grammaire	I- Passe- temps II- L'habit ne fait pas le moine III- Interdit aux parents IV- Les gourmets V- Quand on aime on ne compte pas VI- Enquête sur la police scientifique I-VI La grammaire	I- Reste en forme II- Profite de tes loisirs III- Prépare l'avenir IV- Partage des informations V- Affirme- toi VI- Voyage dans un pays francophone I-VI La grammaire	I-Les copains d'abord II- Un esprit sain dans un corps sain III- Bienvenus dans un lycée numérique IV-Les peuples V- Trans- Europe express VI- Parler jeune I-VI La grammaire
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	36	36	36	34
Предмет	ДОДАТНА НАСТАВА			
	Пети разред	Шести разред	Седми разред	Осми разред
ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК	I- Je me présente II-Joyeux anniversaire III- Fêtes de famille IV-Loisirs jeunes V- La ville VI- Une heure dans le monde I-VI La grammaire	I- Passe- temps II- L'habit ne fait pas le moine III- Interdit aux parents IV- Les gourmets V- Quand on aime on ne compte pas VI- Enquête sur la police scientifique I-VI La grammaire	I- Reste en forme II- Profite de tes loisirs III- Prépare l'avenir IV- Partage des informations V- Affirme- toi VI- Voyage dans un pays francophone I-VI La grammaire	I-Les copains d'abord II- Un esprit sain dans un corps sain III- Bienvenus dans un lycée numérique IV-Les peuples V- Trans- Europe express VI- Parler jeune I-VI La grammaire
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	36	36	36	34

11. Програм рада одељењског старешине

11.1. Први циклус

Први разред	Други разред	Трећи разред	Четврти разред
❖ Подстицање договора и сарадње ❖ Дечја права ❖ Здравствено васпитање ❖ Чувамо природу ❖ Активно учешће у животу школе ❖ Стварање и развијање радних навика ❖ Цртани филм (Пројекат,, Школа без насиља“)	❖ Подстицање договора и сарадње, ненасилна комуникација ❖ Дечја права и постицање на активну партиципацију у животу школе ❖ Здравствено васпитање (превенција ,хигијена, болести зависности, здрава храна...) ❖ Сазнање о себи и другима, самопоштовање и самопоуздање ❖ Екологија, очување животне и радне средине ❖ Учење учења ❖ Развијање и неговање људских вредности и хуманих односа међу половима ❖ Пубертет ❖ Слободно време	❖ Подстицање договора и сарадње ❖ Дечја права ❖ Здравствено васпитање ❖ Чувамо природу ❖ Активно учешће у животу школе ❖ Стварање и развијање радних навика ❖ Развијање и неговање правих људских вредности	❖ Школа и школске обавезе ❖ Здравствено васпитање ❖ Учење учења ❖ Професионална оријентација ❖ Развијање хуманих односа међу половима ❖ Екологија , очување животне и радне средине ❖ Слободно време ❖ Дечја права ❖ Актуелне теме (у одређеној школској години)
укупан број часова: 36	укупан број часова: 36	укупан број часова: 36	укупан број часова: 36

11.2. Други циклус

Пети разред	Шести разред	Седми разред	Осми разред
- Односи у одељењу, прилагођавање - Толеранција (животне вредности; - Однос наставник, ученик и школа; - Брига о здрављу; - Предрасуде и борба против њих; - Дечја права - конвенција; - Како оплеменити животни и радни простор; - Слободно време - Еколошка свест - Школа без насиља; - Бонтон - Технике учења.	- Уређење односа у одељењу; - Правилна комуникација; - Здравље и здрави стилови живота; - Васпитање и култура понашања; - Еколошка свест; - Учење учења; - Хумнитарне акције; - Дечија права и обавезе; - Слободно време; - Бонтон - Вршњачко насиље. - Познавање себе и потреба других.	- Уређење односа у одељењу; - Подршка и значај социјалне групе у превазилажењу личних проблема; - Професионална оријентација; - Самоспознаја; - Компетенције; - Дигитално насиље; - Ненасилна комуникација; - Понашање на јавним местима; - Методе и технике учења; - Организација слободног времена; - Болести зависности (алкохолизам, пушење, наркоманија...) - Развијање хуманих односа међу половима.	- Одељење и грађење сарадничких односа у групи; - Безбедност на интернету; - Асертивна комуникација и активно слушање; - Понашање на јавним местима; - Брига о здрављу и репродуктивно здравље; - Ризична понашања (пушење,акохол,дрога..) - Каријерно саветовање; - Технике учења; - Како видим себе; - Занимња и путеви образовања; - Припрема за тржење посла; - Сусрети са средњим школама - Како савладати страх од завршног испита - Односи међу половима, родна равноправност; - Суочавање са неуспехом и грађење модела за његово превазилажење.
укупан број часова: 36	укупан број часова: 36	укупан број часова: 36	укупан број часова: 34

12. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Културна и јавна делатност школе обухвата широк спектар деловања с циљем подизања угледа и квалитета рада Школе и афирмације ученика и наставника.

Циљ

Један од важнијих циљева је и интеграција Школе у културни и јавни живот општине и непосредно упознавање ученика са значајем културних институција на пољу друштвене егзистенције, као и сагледавање значаја просвете за општи културни и естетско-цивилизацијски развој савременог друштва.

Задачи

Поред циља остварују се и посебни задаци:

- развијање и неговање радозналости и отворености за нове, актуелне појаве у уметности и култури уопште;
- васпитање опажања, критичког мишљења и слободног креативног изражавања ученика.
- задовољавање специфичних интересовања ученика уз активно усмеравање њихових склоности, способности интересовања и подстицање професионалног развоја;
- мотивисање и оспособљавање ученика за самосталан и креативан рад;

Садржаји

Културне и јавне активности у нашој школи се одвијају кроз више облика рада, као што су:

- обележавање значајних празника и датума школе (Дечија недеља, Свети Сава, Нова година, Дан жена, Дан школе...)
- организовање посета културним институцијама општине (Библиотека „Ђура Јакшић“, Завичајни музеј, Галерија „Круг“, КПЦ, биоскоп „Дело“, Сајам књига, Вуков сабор...)
- учествовање на литералним и ликовним конкурсима(„Витезово пролеће“, „Крв живот значи“, „Екологичарење“, Светски дан дојења..)
- организовање радионица поводом Дана планете земље, Ускрса...
- предавања (Светски дан борбе против пушења, Светски дан здравља, Дан борбе против сиде, Светски дан толеранције...)

Како би рад тима за културну и јавну делатност био што продуктивнији, активности ће бити најављиване на огласној табли, промовисане и забележене на сајту, фејсбук страници и Летопису наше Школе.

Кроз културну и јавну делатност потребно је да наша школа афирмише своју делатност, постане културни центар у средини у којој се налази и омогући ученицима упознавање јавних, културних и значајних институција општине. Школа треба да васпитно-образовне резултате учини доступним месним заједницама да би се, у складу са узрастом ученика,

обезбедило њихово учешће у друштву. Поред тога треба и родитеље активно укључити у активности школе.

Годишњим планом рада школе се детаљније прецизира време реализације и садржај поменутих активности.

Носиоци активности: наставници српског и страних језика, ликовне и музичке културе, физичког васпитања, учитељи, одељењске старешине.

13. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Циљ

Циљ школског спорта јесте да разноврсним моторичким активностима, повезано са осталим васпитно-образовним подручјима допринесе свестраном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, усавршавању и примени моторичких умећа.

Задаци

1. Оспособљавање ученика да стечена умећа, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
2. Формирање морално-вољних квалитета личности;
3. Промовисање позитивних социјалних интеракција;
4. Развијање креативности;
5. Развијање позитивне слике о себи
6. Оспособљавање за самостално вежбање и усмеравање надарених ученика за бављење спортом.

Садржаји

Програм Школског спорта реализоваће се у складу са календаром општинских и градских такмичења, у недељи пре њихових термина.

Активности реализације програма:

- Планирање спортског дана у оквиру Дечије недеље - организација трке „За срећније детињство“
- Организација школског турнира у стоном тенису и малом фудбалу
- Учешће ученика/ца у школским тимовима у рукомету и малом фудбалу
- Учешће ученика на општинским такмичењима у рукомету и малом фудбалу
- Учешће ученика на кросу РТС-а
- Школски пролећни крос
- Организација школског турнира (спорт по интересовањима ученика)
- Организација излета
- Обележавање међународног дана изазова
- Учешће ученика/ца на меморијалној трци Драгутин Томашевић
- Учешће ученика/ца на Спортским играма младих
- Организовање спортских активности за Дан школе

Годишњим планом рада школе се детаљније прецизира време реализације и садржај поменутих активности. Носиоци активности: наставници физичког васпитања, учитељи, одељењске старешине.

14. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ БЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

14.1. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Циљ програма заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања је идентификовање свих облика насиља, злостављања и занемаривања ученика и њихове повезаности са школским и породичним амбијентом; развијање потенцијала школе за примену мера превенције, стварање безбедне средине за живот и рад ученика, и мера интервенције, адекватно реаговање у ситуацијама када се јавља било који облик насиља, злостављања и занемаривања ученика.

На основу анализе стања сигурности и безбедности ученика и запослених и анализа ситуација насиља и ризичних понашања ученика из претходне школске године Тим је израдио следећи план:

Превентивне активности

ПЛАН ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА – ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ			
Активности:	Носиоци активности:	Временска динамика:	Евалуација:
Формирање Тима	Директор школе и чланови Тима	Август/септембар	Решење
- Израда плана рада Тима - Израда Плана заштите	Директор школе и чланови Тима	Август/септембар	Записник и план рада Тима и план заштите

ПЛАН ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА – ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ			
Активности:	Носиоци активности:	Временска динамика:	Евалуација:
- Израда плана дежурства наставника - Редовно бележење свих активности у књизи дежурства	Директор школе Наставници	Август/септембар Током године	План дежурства Књига дежурства

ПЛАН ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА – ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ			
Активности:	Носиоци активности:	Временска динамика:	Евалуација:
Повремено присуство школског полицајца	Службено лице	Током године	Извештавање
Упознавање Наставничког већа, родитеља и ученика са Планом, Правилником о протоколу и правима, обавезама и одговорностима свих актера	Директор школе, чланови Тима, Наставничко веће, Одељенске старешине, Савет родитеља, Школски одбор и Бачки парламент	Септембар	Записници
Испитивање динамике и климе у одељењу, потреба и интересовања ученика на тему: превенција насиља	Одељенске старешине	Септембар И у току године(по потреби)	Запис у Е дневнику
Реализација активности предавања, трибина, радионица... у циљу јачања толеранције, заједништва, прихватања различитости, превенције насиља...	Одељенске старешине Педагог и психолог Тим Спољни сарадници Бачки парламент	Током године	Записник/извештај
Хуманитарне активности, спортске и културне манифестације	Тим Локална самоуправа Наставници Родитељи	Током године	Записник/извештај
Ликовни и литерарни конкурс чији је циљ превенција насиља	Тим Одељенске старешине Библиотекар Црвени крст Наставници ликовне културе	Током године	Извештај

ПЛАН ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА – ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ			
Активности:	Носиоци активности:	Временска динамика:	Евалуација:
Предавања од стране представника МУПа и Националног контакт центра за безбедност деце на интернету у циљу превентивног деловања	Тим и представници	Током године	Извештај
Стручно усавршавање запослених кроз коришћење материјала са платформе Чувам те и других релевантних портала који се баве превенцијом насиља и упућивање родитеља на коришћење истих	Тим и одељенске старешине	Током године	Извештај
Стручно усавршавање запослених на тему: Превенција насиља и поступање када се насиље догоди	Сви запослени	Током године	Извештај
Обележавање важних датума у школи (дечија недеља, дан школе, дан безбедног интернета...)	Сви наставници	Током године	Извештај
Извештавање о реализацији плана заштите	Тим	Два пута годишње	Извештај

Интервентне активности

Интервенцију у одговору на насиље, злостављање и занемаривање чине мере и активности којима се оно зауставља, осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине или сведоче), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекти предузетих мера.

У установи се предузимају мере у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, када се оно дешава или се догодило између: деце или ученика (вршњачко насиље); запосленог и детета, односно ученика; родитеља и детета, односно ученика; родитеља и запосленог; ученика и запосленог, као и када насиље, злостављање и занемаривање чини треће лице у односу на дете, ученика, запосленог или родитеља.

Установа је дужна да предузме мере у оквиру својих надлежности увек када постоји сумња или сазнање да дете и ученик трпи насиље, злостављање и занемаривање, без обзира на то где се оно догодило, где се догађа или где се припрема.

Уколико се насилно понашање догоди у простору установе и/или у време образовно-васпитног рада и других активности установе, предузимају се мере појачаног васпитног рада, а у складу са проценом нивоа, води и окончава васпитно-дисциплински поступак у роковима и на начин утврђен законом. Установа обавештава друге институције у зависности од процењеног нивоа насиља.

Процењивање нивоа насиља, злостављања и занемаривања по нивоима односи се само на вршњачко насиље. Процењивање нивоа насиља, злостављања и занемаривања на нивое има за циљ обезбеђивање уједначеног поступања (интервенисања) установа у ситуацијама насиља и злостављања искључиво када су актери деца, односно ученици (ученик-ученик, ученик-дете). Исти облици насиља, злостављања и занемаривања могу да се појаве на више нивоа, али се разликују у интензитету, степену ризика, учесталости, последицама и учесницима, односно критеријумима за процену нивоа. **Критеријуми за процену нивоа насиља** су интензитет, степен ризика, трајање и учесталост насилног понашања, последице, број учесника, узраст и карактеристика развојног периода детета, односно ученика.

Процену нивоа насиља врши тим за заштиту, а на основу прикупљених информација и чињеница. Тим за заштиту може да редефинише процењени ниво уколико дође до нових сазнања и информација. Процену другог и трећег нивоа вршњачког насиља врши тим за заштиту, а првог нивоа одељењски старешина.

Процењивање нивоа и интервенција према нивоима насиља, злостављања и занемаривања

Нивои насиља:	Интервенције према нивоима насиља:
Први ниво насиља: Облици физичког насиља су: ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање,	На првом нивоу , који по правилу процењује одељењски старешина, активности предузима самостално одељењски старешина,

Нивои насиља:	Интервенције према нивоима насиља:
прљање, уништавање ствари и сл. Облици психичког насиља су: омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, "прзивање" и сл. Облици социјалног насиља су: добацивање, подсмивање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина и сл. Облици сексуалног насиља са сексуалном поруком су: добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално недвосмислена гестикулација и сл. Облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације су: узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука смс-ом, ммс-ом или путем аудиовизуелних снимака и сл. Понављање поступака класификованих као први ниво насиља, сматрају се другим нивоом.	наставник у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално. Одељењски старешина може консултовати и психолога/педагога школе за подршку по потреби. Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако појачани васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и злостављање одељенски старешина укључује тим за заштиту. Тим за заштиту у складу са информацијама процењује ниво и предузима даље активности.
Други ниво насиља Облици физичког насиља су: шамарање, ударање, гажење, цепање одела, "шутке", затварање, плување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чување за уши и косу и сл. Облици психичког насиља су: уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање и сл. Облици социјалног насиља су: сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање и сл. Облици сексуалног насиља су: сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење и сл. Облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала	На другом нивоу, по правилу, активности предузима одељењски старешина у сарадњи са тимом за заштиту и обавезно учешће родитеља ученика, у смислу појачаног васпитног рада, као и могућност предлагања покретања васпитно-дисциплинског поступка.

Нивои насиља:	Интервенције према нивоима насиља:
комуникације су: оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба друштвених мрежа, блогова, форума и четовања у циљу вређања, исмевања и подстицање угрожавања достојанства личности снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и сл.	
Трећи ниво Облици физичког насиља су: туча, давлeње, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем и сл. Облици психичког насиља су: застрашивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у деструктивне групе и организације и сл. Облици социјалног насиља су: претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других и сл. Облици сексуалног насиља: завођење ученика од стране запослених, злоупотреба ауторитета, поверења, или утицаја над дететом/учеником подвођење, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест и сл. Облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације су: злоупотреба друштвених мрежа, блогова, форума и четовања у циљу слања претњи и угрожавања сигурности, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија и сл. Насилно понашање са трећег нивоа може да буде третирано као тежа повреда обавеза и као повреда забране утврђене законом, у зависности од околности (последиче, интензитет, учесталост, учесници, време, место, начин и др.), што процењују тим за заштиту и директор.	На трећем нивоу, по правилу, активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно укључивање родитеља и надлежних органа и организација (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција, јавно тужилаштво и друге надлежне организације). На трећем нивоу обавезно се покреће васпитно-дисциплински поступак.

Тим за заштиту процењује да ли је неопходно да се током трајања васпитно-дисциплинског поступка ученик **удаљује** из процеса непосредног образовно-васпитног рада и осталих облика образовно-васпитног рада најкраће пет радних дана, а најдуже до окончања васпитно-дисциплинског поступка, уважавајући ризике, досадашње понашање ученика и изречене мере, последице и околности ситуације, безбедност, узраст и развојне карактеристике детета и сл.

Осим наведеног, тим за заштиту процењује да ли је неопходно да ученик буде удаљен из процеса непосредног и осталих облика образовно васпитног рада и приликом покретања васпитно-дисциплинског поступка за учињене теже повреде обавезе ученика које се односе на поседовање, подстрекавање, помагање, давање другом ученику и употребу психоактивних супстанци, односно алкохола, дрога и никотинских производа, као и уношење у школу оружја, пиротехничког средства или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице.

Улога тима за заштиту је да прикупи чињенице од значаја за поступање и квалификовање теже повреде обавеза ученика.

Процена тима за заштиту чини саставни део решења којим се ученик удаљује из процеса непосредног образовно-васпитног рада.

О удаљењу ученика, школа, поред родитеља, обавештава и надлежни центар за социјални рад у циљу заједничког деловања и израде плана појачаног васпитног рада за ученика, током трајања васпитно-дисциплинског поступка, односно мере непосредног удаљавања.

У случају удаљавања из процеса непосредног образовно-васпитног рада и осталих облика образовно-васпитног рада установа, заједно са родитељима и центром за социјални рад, реализује појачан васпитни рад. Током удаљења ученика, школа је у обавези да на иницијативу ученика, родитеља, достави потребне наставне материјале како би се обезбедио континуитет у праћењу наставног процеса ученика.

У случају неукључивања, односно непоступања по поновном обраћању надлежном центру за социјални рад, установа обавештава министарство надлежно за надзор над радом центара.

Приликом реализације активности, у оквиру плана појачаног васпитног рада, родитељ је одговоран за редовно учешће детета у планираним активностима плана појачаног васпитног рада.

Након повратка у школу, са учеником се наставља појачан васпитни рад и праћење, у складу са планом.

Ученици старости до 14 година нису кривично и прекршајно одговорни, те се према њима не може покренути кривични, нити прекршајни поступак за извршено насиље, већ се према њима искључиво примењују активности из надлежности образовно-васпитног система, здравственог и система социјалне заштите. У ситуацијама када је реч о ученицима изнад 14 година обавештава се јавни тужилац за малолетнике и полиција, а предузимају се и активности из надлежности образовно-васпитног система, здравственог и система социјалне заштите.

Уколико присуство родитеља у току вођења васпитно-дисциплинског поступка и реализације појачаног васпитног рада није у најбољем интересу ученика, тј. може да му штети, угрози његову безбедност или омета поступак у установи, директор обавештава центар за социјални рад, односно полицију или јавног тужиоца.

На овом нивоу обавезан је појачан васпитни рад који је у интензитету примерен потребама ученика, као и покретање васпитно-дисциплинског поступка и изрицање мере, у складу са законом. Ако су у пружању подршке ученику укључени представници из спољашње мреже заштите, установа остварује сарадњу са њима у циљу усклађивања активности у пружању адекватне подршке.

Када се насиље између ученика догоди ван простора установе, односно другог простора у коме установа остварује образовно-васпитни рад, односно васпитни рад по добијању сазнања од представника спољашње мреже заштите, тим за заштиту се састаје, анализира ситуацију у складу са доступним информацијама, уз могућност процене нивоа насиља. Сходно утврђеним чињеницама тим за заштиту предлаже одељењском старешини, односно васпитачу у дому ученика израду плана појачаног васпитног за ученика узимајући у обзир следеће: последице догађаја по учеснике, претходно понашање ученика у установи и континуитет ризичног понашања ученика.

За ученика који је претрпео насиље ван просторија школа, односно другог простора у коме школа остварује образовно-васпитно рад, тим за заштиту предлаже одељењском старешини израду плана заштите од насиља, а према процени и укључивање представника спољашње мреже заштите.

У план појачаног васпитног рада установа обавезно укључује родитеље ученика и представнике спољашње мреже заштите ради који су укључени у пружање подршке ученику и породици.

У ситуацији када родитељ не сарађује са установом, а долази до поновљеног насиља ученика установа обавештава надлежни центар за социјални рад и примењује мере у складу са законом у односу на одговорност родитеља.

Установа документује недостатак сарадње са родитељима и то кроз: евиденцију о позивима на састанак, евиденцију о реализацији и учешћу родитеља у плановима заштите и плановима појачаног васпитног рада за ученике и др.

Када је ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом учесник ситуације насиља неопходна је сарадња тима за заштиту и тима за инклузивно образовање у циљу израде плана појачаног васпитног рада. Имајући у виду здравствено стање ученика, односно развојну сметњу, предузимају се даље мере и активности у сарадњи са родитељима и представницима из здравствене и социјалне заштите, у складу са проценом потреба за подршком.

Када родитељ чини насиље, злостављање или занемаривање детета и када његово укључивање у поступак није у најбољем интересу детета установа обавезно укључује надлежни центар за социјални рад.

Ако постоји сумња или сазнање о насиљу, злостављању и занемаривању детета и ученика у породици, директор без одлагања обавештава надлежно јавно тужилаштво, полицију и центар за социјални рад који предузимају даље мере у складу са законом.

Уколико постоји сумња или сазнање да је ученик укључен у промовисање, заговарање и подржавање идеолошки мотивисаног насиља, односно у насилни екстремизам, директор школе сазива тим за заштиту који разматра ситуацију и на основу прикупљених информација одлучује о даљем поступању унутар школе и обавештава родитеља и надлежно јавно тужилаштво.

Уколико постоји сумња или сазнање да је дете, односно ученик укључен у било који облик трговине људима, након примене листе индикатора за прелиминарну идентификацију ученика који су потенцијалне жртве трговине, директор у складу са датим смерницама у листи индикатора, обавештава центар за заштиту жртава трговине људима, надлежни центар за социјални рад и надлежну организациону јединицу полиције.

Увек када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према детету и ученику у установи, директор предузима мере према запосленом, у складу са законом, а према детету и ученику мере за заштиту и подршку (план заштите од насиља) на основу Правилника о протоколу. Када родитељ пријави директору непримерено понашање запосленог према његовом детету, директор поступа у складу са законом.

Уколико постоји сумња да је починилац насиља, злостављања и занемаривања треће лице према детету и ученику, директор је обавезан да истовремено обавести родитеља детета које је изложено насиљу, злостављању и занемаривању, надлежни центар за социјални рад полицију и надлежно јавно тужилаштво.

Када се насиље и злостављање дешава у установи између одраслих лица (запослени - запослени; запослени - родитељ; запослени, родитељ - треће лице), директор предузима мере, у складу са законом.

У свим ситуацијама када се непосредно дешава насиље или постоји оправдан разлог да се сумња да ће доћи до насиља услед непредузимања хитних мера заштите, без обзира

на узраст учесника ситуације насиља, установа одмах обавештава полицију ради спречавања даљег вршења насиља и обезбеђивања помоћи и заштите.

У поступку заштите детета и ученика од насиља, злостављања и занемаривања установа је дужна да: поступак води ефикасно и економично; обезбеди заштиту и поверљивост података до којих дође пре и у току поступка; да дете, односно ученика не излаже поновном и непотребном давању изјава.

Заштита запослених

Установа је дужна да поступа увек када постоји сумња или сазнање да запослени трпи насиље од стране ученика, родитеља или трећег лица у установи или за време организовања активности установе. Процењивање насиља, злостављања и занемаривања по нивоима не односи се на запослене, већ само на вршњачко насиље. Када је ученик починилац насиља према запосленом, директор је дужан да одмах обавести родитеља и центар за социјални рад; да покрене васпитно-дисциплински поступак и да изрекне васпитно-дисциплинску меру, у складу са законом за ученике старости до 14 година, а за ученике изнад 14 година, осим наведених активности и да обавести надлежно јавно јавно тужилаштво и полицију. **У случају повреде части, угледа и достојанства запосленог од стране ученика примењују се мере и активности прописане за трећи ниво вршњачког насиља.**

Када је ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом починилац насиља према запосленом, неопходно је да директор у сарадњи са тимом за заштиту и тимом за инклузивно образовање утврди да ли је испољено (агресивно) понашање ученика последица здравственог стања, односно развојне сметње и у складу са тим се предузимају даље мере и активности, односно процењују кога је потребно укључити од спољашње мреже заштите (стручњаци из здравственог система, социјалне заштите и др.).

Када је родитељ или треће лице починилац насиља према запосленом или запослени према запосленом, директор је дужан да таква сазнања пријави полицији и надлежном јавном тужилаштву, а када је родитељ починилац насиља да обавести и надлежни центар за социјални рад, у року прописаним Законом.

Уколико установа има сазнање да родитељ или треће лице на друштвеним мрежама омаловажава, вређа, прети или позива на насиље према запосленом, а у вези са професионалном улогом запосленог, установа је дужна да о томе обавести надлежно јавно тужилаштво, у року прописаном Законом.

Када су ученици сведоци насиља из става 3. ове тачке, тим за заштиту израђује план заштите за ученике.

Када запослени изврши насиље над запосленим директор поступа у складу са законом

Редослед поступања у интервенцији:

1) Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања обавља се прикупљањем информација - директно или индиректно.

2) Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника

3) Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби

4) Консултације у установи

5) Мере и активности предузимају се за све облике и нивое насиља и злостављања.

6) Ефекте предузетих мера и активности прати установа

*Извештај о реализацији плана заштите од насиља је саставни део годишњег извештаја о раду установе и доставља се Министарству, односно надлежној школској управи.

14.2. ДРУШТВЕНО-КОРИСТАН И ХУМАНИТАРНИ РАД

Друштвено-користан и хуманитарни рад се у школи организује у циљу развијања друштвено одговорног понашања ученика.

Организује се:

1. у оквиру плана заштите од насиља и остварује се ради укључивања свих ученика у планирање и реализацију тог рада;

2. у оквиру појачаног васпитног рада Друштвено користан, односно хуманитарни рад који се спроводи у оквиру појачаног васпитног рада, увек се планира и реализује по процедури и условима наведеним у Правилнику о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада у установама образовања и васпитања

У оквиру школе, друштвено користан, односно хуманитарни рад који се планира и спроводи у оквиру појачаног васпитног рада може да представља следеће активности

- Организовање хуманитарних акција за вулнерабилне/осетљиве групе (представа, концерата, манифестација, изложба, прикупљања прилога, играчака и донирање, хуманитарни базари, спортске манифестације и сл.);

- Организовање хуманитарних акција за животиње (акције храњења и удомљавања напуштених животиња, прикупљање прилога, организовање манифестација, базара и сл.);
- Организовање еколошких акција, акција заштите животине средине и животиња, акција

рециклаже у установи и у сарадњи са локалном заједницом или релевентним институцијама, организацијама; обуке и предавања на тему екологије, заштите животне средине и примарне рециклаже ради подизања еколошке свести;

- Уређење простора школе или у локалној заједници – паркова, спортског терена, дворишта школе (сађење дрвећа, цвећа, постављање кућица за птице...);

- Организовање тематских трибина, предавања, радионица на различите теме (превенције насиља, ментално здравље младих, здрави стилови живота, полно преносиве болести, психоактивне супстанце, заштита од нежељене трудноће, сексуално васпитање, пандемијске болести и значај хигијене и др.);

- Активно укључивање ученика у ученичке организације и тимове (ученички ученички парламент парламент, вршњачки вршњачки тим, и сл.);

- Укључивање ученика у различите пројектне/истраживачке активности школе (припрема простора, материјала, промотивног материјала, реализација активности, презентација и сл.);

- Укључивање ученика у организованим активностима школе - вршњачку подршку за учење, у оквиру додатне и допунске наставе, припреме за завршни испит, подршку ученицима у учењу...

- Укључивање ученика у организацији и реализацији различитих активности школе у циљу превенције насиља и дискриминације (предавања, радионице, и др.);

- Креирање плана активности поводом обележавања значајних дана/датума током школске године (Међународни дан толеранције, Међународни дан заштите деце од насиља, Светски дан менталног здравља, Дечија недеља, Међународни Међународни дан деце, Међународни Међународни дан особа са инвалидитетом инвалидитетом и сл.).

14.3. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ (ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ)

ОПШТИ ПОЈМОВИ

Под **дискриминацијом**, односно **дискриминаторним понашањем** подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статус, мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Извршилац дискриминације – учесник у образовању, запослени, родитељ или треће лице, као и установа, њени органи и тела који својим чињењем или пропуштањем чињења врше дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим, у свим релацијама.

Дискриминисано лице – учесник у образовању, запослени, родитељ и треће лице, група – учесника у образовању, запослених, родитеља и трећих лица, чланови органа и тела установе који су претрпели дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим.

Насилје и злостављање јесте сваки облик једанпут учињеног, односно поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности учесника у образовању, запосленог и родитеља. Насилно понашање није у сваком случају дискриминаторно, али свако дискриминаторно јесте насилно.

Вређање угледа, части или достојанства личности јесте понашање лица или групе лица које може да има обележја психичког и социјалног насиља или злостављања. Када се узнемиравањем и понижавајућим поступањем повређује неко од личних својстава, понашање се квалификује као дискриминација.

Расизам подразумева уверење и понашање лица или групе лица засновано на ставу да неке расе имају супериорне карактеристике у односу на друге.

Сексизам подразумева уверење и понашање засновано на ставу да је мушки пол супериоран у односу на женски.

Хомофобија и трансфобија одразумева страх, мржњу и нетолеранцију према ЛГБТИ лицима и према сваком понашању које је изван оквира родних улога.

Ксенофобија подразумева интензивно и ирационално исказивање мржње према странцима.

Исламофобија подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према исламу и муслиманима.

Антисемитизам подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према Јеврејима, као религијској групи или нацији.

Антициганизам подразумева посебан вид расизма усмерен према ромском народу, а идеологија је заснована на историјски потхрањеним идејама о расној надмоћности појединих народа, а који се изражава кроз насиље, говор мржње, изабљивање, стигматизацију и дискриминацију.

Аблеизам подразумева негативне предрасуде у односу на лица са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Родна равноправност подразумева заштиту права лица по основу пола и рода, а родна улога – скуп очекивања заједнице у вези са понашањем лица у односу на његову полну припадност.

Тешки облици дискриминације, утврђени законом о забрани дискриминације, као што су: виктимизација, сегрегација, говор мржње, подстицање и удруживање ради вршења дискриминације, физички напад мотивисан мржњом због националне припадности, вере, пола или другог личног својства и сви други облици дискриминације који изазивају нарочито тешке последице по дискриминисано лице, односно групу, сврставају се у трећи ниво.

Виктимизација подразумева шиканирање и малтретирање лица или групе лица која тражи заштиту од дискриминације, која је пријавила или сведочи у корист дискриминисаног лица.

Сегрегација подразумева одвајање припадника одређене групе од других лица или група лица, а у образовању и васпитању – издвајање одређених категорија учесника у образовању у специјалне школе, посебне предшколске и школске објекте, посебне групе, одељења или подгрупе у оквиру одељења, из разлога који није у складу са Законом и посебним законом. Сегрегација представља издвајање учесника у образовању на основу личног својства, и то када се:

- 1) учесници у образовању у установи или у вези са радом установе, услед свог личног својства, неоправдано одвајају од других учесника и искључују из активности групе или одељења;
- 2) образују засебне групе или одељења из разлога који није у складу са Законом и посебним законом;
- 3) у групи, одељењу, односно у установи структура учесника у образовању у погледу припадности различитим етничким и другим осетљивим друштвеним групама драстично одступа од структуре деце и ученика са подручја установе, осим уколико је то последица специфичности установе, у складу са законом.

Узнемиравање и понижавајуће поступање учесника у образовању, као извршиоца дискриминације подразумева обраћање лицу или припадницима одређене групе лица и квалификује се као први ниво дискриминације, а говор мржње подразумева обраћање учесника у образовању најширој публици и неодређеном кругу људи, којим се подстиче дискриминација, мржња или насиље против припадника одређене групе.

Ако група учесника у образовању својим удруженим понашањем узнемирава и понижава друго лице или групу, а то понашање се понавља или траје, овај облик дискриминаторног понашања квалификује се као трећи ниво.

Уколико је физички напад мотивисан мржњом, установа предузима и активности као у случајевима насиља трећег нивоа.

Превентивне активности и активности и мере у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности

Превенција дискриминације, као и вређања угледа, части или достојанства личности јесу мере и активности које предузима школа да се предупреди сваки облик дискриминаторног понашања, као и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности, у било ком од односа, подигне свест свих у установи о његовим негативним последицама на лица, групу лица, односно установу.

Превентивним мерама и активностима ствара се сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације, развија позитиван систем вредности.

Дужност школе је да обезбеди услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој сваког ученика, заштиту од свих облика дискриминације и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности и социјалну реинтеграцију дискриминисаног лица и извршиоца дискриминације.

Превентивним мерама и активностима заснованим на принципу једнаких могућности, кроз једнакост и доступност права на образовање и васпитање, без дискриминације:

- 1) подиже се ниво свести и осетљивости свих у школи – нулта толеранција на све облике дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности;
- 2) остварује се пуна посвећеност школе и свих њених органа и тела у препознавању, спречавању и сузбијању дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности;
- 3) сви носиоци обавеза заштите од дискриминације у школи (унутрашња заштита) и ван ње (спољашња заштита – породица, јединица локалне самоуправе, надлежни орган унутрашњих послова, центар за социјални рад, здравствена служба, Министарство, Повереник, Заштитник грађана, Покрајински заштитник грађана – омбудсман, органи правосуђа и др.), поступају хитно, ефикасно и координисано у спречавању и сузбијању дискриминаторног понашања.

Права, обавезе и одговорности лица у превенцији дискриминације и понашања којима се вређа углед, част и достојанство личности

Запослени својим квалитетним радом и применом различитих метода, садржаја, облика рада и активности, личним понашањем и ставом утичу, помажу и обезбеђују недискриминаторно, подстицајно, инклузивно и безбедно образовно окружење за све – учеснике у образовању, за родитеље, запослене и за трећа лица у установи и својим понашањем не подстичу, не помажу, не изазивају, не доприносе вршењу дискриминације и вређања угледа, части или достојанства личности.

Наставник, стручни сарадник и одељењски старешина избором одговарајућих садржаја и начина рада са ученицима доприносе стицању знања, вештина и формирању ставова који утичу на промену понашања, који помажу превазилажењу стереотипа и предрасуда, повећавању осетљивости на повреде осећања других лица и група по неком од заштићених личних својстава, развијању толеранције, прихватања и уважавања различитости, конструктивног превазилажења сукоба и др.

Запослени су одговорни, нарочито, за своје изјаве и понашања којима се испољава и промовише дискриминаторно понашање, стереотипи, предрасуде и нетолеранција према припадницима мањинских и осетљивих друштвених група, посебно, у случају сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања образовања и др.

Присутни запослени и дежурни наставник и сваки наставник, стручни сарадник, одељењски старешина, дужан је да на целисходан начин увек реагује и обезбеди заштиту ученика од сваког облика дискриминације и дискриминаторног понашања, заустављањем понашања које се непосредно врши и смиривањем дискриминисаног лица, извршиоца дискриминације и посматрача.

Ученици и одрасли, као одговорни учесници у образовању, обавезни су да: уважавају и поштују личност и национални, полни, верски, родни, сексуални и све друге аспекте идентитета учесника у образовању, родитеља, запослених и трећих лица; поштују правила установе која се односе на забрану дискриминације и дискриминаторног понашања и принципа једнаких могућности; активно учествују у активностима које се остварују у установи – одељенској заједници, ученичком парламенту и органима и телима, а које су усмерене на превенцију дискриминације и дискриминаторног понашања; својим понашањем не подстичу, не помажу, не изазивају, не доприносе вршењу дискриминације и вређања угледа, части или достојанства личности.

Родитељ је дужан да у најбољем интересу детета и ученика: сарађује са школом; учествује у мерама и активностима које се планирају, припремају и спроводе ради спречавања дискриминаторног понашања; уважава и поштује личност и све аспекте идентитета свог детета, друге деце, ученика, одраслих, других родитеља, запослених и трећих лица. Родитељ детета и ученика не сме својим понашањем у установи да подстиче, помаже, изазове или на било који начин допринесе дискриминацији и вређању угледа, части или достојанства личности.

ПЛАН И ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ

Циљеви: *Уградња принципа једнаких могућности и недискриминације и њихово остваривање у свакодневном животу и раду школе на свим нивоима, у свим облицима рада (појединац, одељење, ученички парламент, стручни органи и тимови, родитељски састанци, родитељи као појединци и група, савет родитеља) *Информисање о правима, обавезама и одговорностима учесника у образовању у спречавању и заштити од дискриминације и дискриминаторног понашања		
Активности:	Носиоци активности:	Време:
1. Израда материјала за предавања, трибине, родитељске састанке, часове одељенске заједнице	Чланови Тима	прво полугодиште
2. Упознавање запослених са различитим облицима дискриминације и понашања којима се вређа углед, част и достојанство личности, препознавању и мерама за спречавање сегрегације	Чланови Тима	Септем бар

3. Упознавање родитеља и ученика са различитим облицима дискриминације и понашања којима се вређа углед, част и достојанство личности, са мерама препознавања спречавања сегрегације	одељењске старешине	прво полугодиште
4. Израда паноа којим се промовишу принципи једнаких могућности и недискриминације	Ученички парламент	Фебруар
5. Промовисање успеха школских спортских екипа. Организовање фер-плеј такмичења, бирање најтолерантнијег, најфер тима	Наставници	Континуирано
6. Посебно истицање постигнућа деце на свим такмичењима	Наставници	Континуирано
7. Прожимање наставних планова и програма неких предмета садржајима о дискриминацији и њеним последицама	Руководиоци стручних већа	септембар, октобар
8. Формирање етнички, језички, социјално разноврсних одељења која су у складу са структуром учесника у образовању на подручју јединице локалне самоуправе као целине, а не само у њеном једном делу (спречавање сегрегације)	педагог	август
11. Организовање састанка савета родитеља и родитељских састанака и обавештавање о структури ученика у школи, положају ученика из осетљивих друштвених група и добробитима које сви ученици имају у одељењима која су етнички, језички и социјално разноврсна	директор, одељењске старешине	септембар
12. Обезбеђивање сразмерне заступљености родитеља ученика припадника националне мањине у савету родитеља и општинском савету родитеља (спречавање сегрегације)	Одељењске старешине	септембар
Циљ *Пружање додатне подршке ученицима и родитељима из мањинских и осетљивих друштвених група, а нарочито, у случају сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања образовања и васпитања и др.		
Активности:	Носиоци активности:	Време:
1. Обезбеђивање додатне подршке за укључивање у вршњачку групу и инклузивно образовање кроз мере индивидуализације наставе, интензивног учења српског језика или језика националне мањине и друге мере подршке у складу са потребама ученика (спречавање сегрегације)	Одељењски старешина, педагог, Тим за инклузију	током године

2. Помоћ одличних ученика ученицима из мањинских и осетљивих друштвених група ради превазилажења могућих потешкоћа у образовању	одељењски старешина	током године
3. Индивидуални разговори и рад са ученицима из мањинских и осетљивих друштвених група	педагог, одељењски старешина	током године
Циљ: *Стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција за промовисање и развијање културе људских права, интеркултуралности, толеранције, превазилажење стереотипа и предрасуда код учесника у образовању, рад у мултикултуралној групи, односно одељењу, стварање инклузивног окружења, препознавање дискриминације и целисходно реаговање на дискриминаторно понашање		
Активности:	Носиоци активности:	Време:
1. Одабир семинара ради јачања капацитета запослених за пружање додатне подршке, конципирање програма и предузимање активности усмерених на унапређивање односа међу ученицима, прихватање различитости и развоју интеркултуралности (спречавање дискриминације и сегрегације)	Тим за заштиту, Тим за стручно усавршавање	Прво полугодиште
2. Реализовање семинара за наставнике	Наставници	Током школске године
3. Примена стечених знања у раду	Обучени наставници	Током године
Циљ: *Превазилажење стереотипа и предрасуда, развијање свести о опасности и штетним последицама дискриминације, унапређивање толеранције и разумевања, интеркултуралности, уважавање и поштовање различитости и др.		

Активности:	Носиоци активности:	Време:
1. Организовање радионица на часовима одељенске заједнице	педагог, одељењске старешине	Децембар, јануар
2. Укључити ученике из осетљивих и ризичних група у реализацију различитих активности у школи	Одељенске старешине, наставници, Тим за заштиту	Континуирано
3. Наставити са подстицањем ученика да се одазивају на све конкурсе који су у понуди у току школске године на тему превенције дискриминације	Наставници	Континуирано
4. Помоћ наставницима у раду са одељењем – сензибилизација других ученика	педагог	Континуирано

5. Индивидуални рад са ученицима који имају тешкоће у развоју или су из осетљивих друштвених група	педагог, одељењске старешине	Континуирано
6. Укључивање вршњачког тима за заштиту и вршњачку подршку у реализацију активности ради превазилажења дискриминаторног понашања у школи	Координатор Тима за превенцију вршњачког насиља	октобар, новембар
Циљ: *Рад са ученицима који трпе, чине или сведоче о дискриминаторном понашању		
Активности:	Носиоци активности:	Време:
1. Разговори и саветодавни рад са ученицима који трпе, чине или сведоче о дискриминаторном понашању	одељењски старешина, педагог, Тим за заштиту	током године
2. Разговори са одељењем ради укључивања детета у вршњачку заједницу	Одељ. старешина, педагог	током године
Циљ: *Сарадња са родитељима, јединицом локалне самоуправе, надлежним органима, службама и др.		
Активности:	Носиоци активности:	Време:
1. Сарадња са Центром за социјални рад, Домом здравља, Полицијском станицом ради сталног протока релевантних података о ученицима	Тим за заштиту	континуирано
2. Договор и организовање предавања и трибина од стране релевантних установа из друштвене средине	Тим за заштиту	током године
3. Успоставити сарадњу са Културним центром ради посеђивања представа, изложби, предавања, књижевних вечери и слично на тему дискриминације, предрасуда, стереотипа и сл.	Тим за заштиту	Септембар

ИНТЕРВЕНЦИЈА

У школи се интервенише у случајевима сумње или утврђеног вређања угледа, части или достојанства личности и дискриминаторног понашања из расистичких, сексистичких, хомофобичних, ксенофобичних, исламофобичних, антисемитских, антициганистичких или других облика дискриминаторног понашања према лицу, а нарочито млађем, слабијем, са сметњама у развоју и инвалидитетом, према родном идентитету, полу, сексуалној оријентацији, раси, боји коже, верској и националној припадности, језику, имовном стању, социјалном и културном пореклу и другим и претпостављеним или стварним личним својствима.

Интервенцију чине мере и активности којима се дискриминаторно понашање зауставља, осигурава безбедност учесника у образовном и васпитном процесу (оних који трпе –

дискриминисана лица, сведоче или чине – извршиоци дискриминације), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате се ефекти предузетих мера.

Матрица за процену ризика од дискриминаторног понашања учесника у образовању

Свако уочено дискриминаторно понашање сврстава се у један од три нивоа дискриминаторног понашања, у зависности од следећег:

- Узраст учесника у образовању

Процену тежине облика дискриминације обавља тим за заштиту, полазећи од релација: лице у односу на друго лице истог или приближног узраста; узрасно старијег лицу према млађем лицу и групе лица према лицу, односно групи лица, и то:

када је понашање учесника у образовању истог или приближног узраста (дете– дете, ученик– ученик, одрасли–одрасли), као и млађег према старијем, квалификује се као први ниво;

када се узрасно старији учесник у образовању понаша дискриминаторно према млађем лицу, квалификује се као други ниво;

када група учесника у образовању дискриминаторно понаша према лицу или другој групи, квалификује се као трећи ниво.

интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања

Када се дискриминаторно понашање понавља или продужено траје у односу на исто лице, односно лица са сличним или истим личним својствима (раси, боји коже, националној и верској припадности или етничком пореклу, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету) тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Поновљена дискриминација, у смислу овог акта, подразумева више пута поновљено понашање лица или групе лица, односно поступање установе, њених органа или тела које је засновано на повређивању личних својстава лица или групе лица, а продужена – која се чине у дужем временском периоду према истом лицу или групи лица.

- Облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање

Узнемиравање и понижавајуће поступање јесте изговарање речи, односно слање писаних порука или предузимање радњи према лицу или групи лица на основу којих се посредно и са сигурношћу може закључити да вређају њихово достојанство на основу личног својства, проузрокују осећај понижености, узнемирености или одбачености, шири страх или непријатељство, односно ствара понижавајуће и увредљиво окружење.

Ако узнемиравање и понижавајуће поступање удружено врши група или се оно понавља, односно дуже траје, овакво дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација другог нивоа.

Ако је узнемиравање и понижавајуће поступање изазвало страх или непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење по дискриминисано лице или је довело до искључивања или одбацивања лица или групе лица, дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација трећег нивоа.

- Последица дискриминаторног понашања.

Када дискриминаторно понашање доводи или потенцијално може да доведе до угрожавања физичког, односно психичког здравља учесника у образовању, тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Уколико је у интервенцију на понашање укључена спољашња заштита (здравствена служба, установа социјалне заштите, полиција, Министарство, надлежна школска управа Министарства, јединица локалне самоуправе, Повереник, правосудни органи и др.) тим за заштиту га увек квалификује као трећи ниво дискриминације.

Покренут прекршајни или судски поступак, не утиче на предузимање интервентних мера и активности.

Приликом сврставања у ниво дискриминаторног понашања према наведеној матрици, место и време извршеног понашања утичу на избор врсте мере и активности које се предузимају у интервенцији.

Када се дискриминаторно понашање догоди ван простора установе, у било које време, а од стране учесника у образовању, установа предузима мере појачаног васпитног рада, без вођења васпитно-дисциплинског поступка. Уколико се дискриминаторно понашање догоди у простору установе у време образовно-васпитног рада и других активности, предузимају се мере појачаног васпитног рада, покреће, води и окончава васпитно-дисциплински поступак, у роковима и на начин утврђен Законом.

ПОСТУПАЊЕ ШКОЛЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА УЧЕНИКА

Сазнање о дискриминаторном понашању у школи може да се добије: опажањем, на основу сумње или информације да се дискриминација припрема, догађа или се догодила. Информација може да се добије непосредно – усмено, у писаном облику, коришћењем дигиталних средстава, поверавањем од самог дискриминисаног ученика или посредно – од његовог родитеља, вршњака, запослених, трећих лица као сведока, као и на основу анонимне пријаве.

Редослед поступања у интервенцији је следећи:

Реаговање у случају сумње		
Активности	Носиоци активности	Време
1.Проверавање добијене информације (видео записом, анонимном анкетом ученика, разговором и сл.)	Лице коме је пријављено, одељењски старешина	одмах по сазнању
2.Појачан васпитни рад и праћење понашања – када је сумња непотврђена	Одељењски старешина	након провере информација
3.Предузимање мера и активности за повреду законске забране дискриминације ако је сумња потврђена	Тим за заштиту, директор	након провере информација

Реаговање у случају непосредног случаја

Активности	Носиоци активности	Време
1. Заустављање дискриминаторног понашања и смиривање учесника	Сви запослени у школи	Одмах по сазнању
2. Ако се посумња у повређивање дискриминисаног лица, затражиће се пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад	Одељењски старешина, педагог	Одмах по сазнању
3. Обавештавање и позивање родитеља. Уколико родитељ није доступан, установа одмах обавештава центар за социјални рад.		Одмах по сазнању
4. Одвојен разговор са учесницима	Одељењски старешина, педагог, директор,	Одмах по сазнању
5. Одвојен или заједнички разговор са учесницима и родитељима	Тим за заштиту	Непосредно после догађаја
6. Прикупљање релевантних информација и консултације ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница, процене нивоа дискриминације, ризика, предузимања одговарајућих мера и активности	Тим за заштиту уз консултацију са: директором, одељењским старешином, дежурним наставником, радником обезбеђења, другим очевицима, представником ученичког парламента	Непосредно после догађаја
7. Израда плана појачаног васпитног рада и плана заштите од дискриминације (за све учеснике – дискриминисано лице, извршиоца дискриминације и сведоке.)	Тим за заштиту	Непосредно после догађаја
8. Предузимање мера и активности из плана појачаног васпитног рада и плана заштите од дискриминације	Носиоци активности израђених планова	Континуирано

9. Праћење ефеката предузетих мера и активности од одељењских старешина	Тим за заштиту, педагог	Континуирано

ПОСТУПАЊЕ ШКОЛЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА ЗАПОСЛЕНОГ ПРЕМА УЧЕНИКУ

Редослед поступања у интервенцији је:

Реаговање у случају сумње		
Активности	Носиоци активности	Време
1. Заустављање дискриминаторног понашања	Сви запослени	одмах по сазнању
2. Смиривање ситуације и обезбеђивање сигурности и подршке за ученике.	Сви запослени	одмах по сазнању
3. Информисање одељењског старешине	Сви запослени	одмах по сазнању
4. Подношење пријаве директору и обавештавање и позивање родитеља	одељењски старешина	непосредно након догађаја
5. Консултације тима за заштиту ради прикупљања свих релевантних чињеница за доношење плана заштите од дискриминације и праћењу ефеката мера за учесника у образовању као дискриминисано лице	Тим за заштиту	непосредно након догађаја
6. Консултације са одговарајућим стручњацима и установама и укључивање надлежних служби.	Тим за заштиту	по потреби
7. Покретање појачаног васпитног рада и израда плана заштите у који су укључени и родитељи	Одељењски старешина	непосредно након догађаја
8. Обавештавање Министарства – надлежне школске управе и вођење дисциплиског поступка	директор	у року од 24 сата
9. Праћење ефеката предузетих мера заштитних мера према дискриминисаном лицу и сведоку–учеснику у образовању	директор	континуирано

ИНТЕРВЕНЦИЈА у примерима сегрегације ако постоји сумња на сегрегацију		
Активности	Носиоци активности	Време
Припрема и израда плана десегрегације	директор	одмах по сазнању
Спровођење плана десегрегације кроз мере и активности примерене специфичностима ситуације сегрегације.	Проширени састав Тима за заштиту	одмах по сазнању
Извештавање и праћење активности десегрегације	Проширени састав Тима за заштиту	одмах по сазнању
Израда плана распоређивања ученика који су били у посебним одељењима, из разлога који нису у складу са законом, у друга одељења уз вођење рачуна да њихов број	Тим за заштиту, педагог,	по потреби

драстично не одступа од структуре ученика са целокупног подручја јединице локалне самоуправе.	директор	
Активности усмерене на подизање свести запослених у установи о препознавању сегрегације и њеним последицама, као што су: презентације анализе стања и дискусије на седницама наставничког већа, радионице за превазилажење предрасуда и прихватање културолошких разлика; радионице за израду плана десегрегације, састанке актива и усаглашавање начина рада; састанке са осталим учесницима у процесу (центром за социјални рад, надлежном школском управом Министарства итд.);	Тим за заштиту, педагог, директор	по потреби
Јачање компетенција запослених за унапређивање квалитета наставе и учења, пружање подршке ученицима који су у ризику од осипања и ризичног понашања, формативно оцењивање итд.	Тим за заштиту, педагог, директор	по потреби
Активности чији је циљ припрема свих ученика, укључујући и ученике који су били у сегрегисаном окружењу за креирање толерантне атмосфере, за интеркултуралност и инклузивно образовање, уз одговарајућу разраду механизма безбедности, превенције конфликта међу децом и ученицима као и атмосфере уважавања различитости	Тим за заштиту, педагог, одељењски старешина	по потреби
Јачање веза са породицом и локалном заједницом. Организација састанка савета родитеља и обавештавање родитеља о ситуацији у установи, представљање плана десегрегације и добробити које ће сви ученици имати	Тим за заштиту, педагог, директор	по потреби
Укључивање вршњачке подршке (формирање вршњачког тима за подршку новопридошлим ученицима, укључивање ученичког парламента и предочавање значаја њихове улоге у целом процесу);	Тим за заштиту, педагог, одељењски старешина	
Обавештавање надлежног органа јединице локалне самоуправе о потреби обезбеђивања превоза деце и ученика или средстава за превоз деце и ученика уколико постоји таква потреба у процесу десегрегације.	директор	по потреби
План мера за појединачног ученика током процеса десегрегације		
Израда плана подршке за ученика који је био изложен сегрегацији и који треба да буде премештен у друго одељење или школу. Израда плана транзиције, обезбеђивање мера психосоцијалне подршке у циљу развијања самопоуздања, самопоштовања, комуникационих вештина.	Тим за заштиту и Тим за инклузивно образовање	по потреби
Мере индивидуализације, по потреби израда ИОП-а		

Укључивање ученика који је био изложен сегрегацији у све школске активности, уз извршена прилагођавања на основу плана подршке или индивидуалног образовног плана	Тим за заштиту и Тим за инклузивно образовање	континуирано
Организовање интензивног учења (индивидуализована допунска настава, додатна настава и индивидуални рад), одговарајуће подршке вршњака ученицима који не познају језик наставе (препоручљиво је формирати парове за подршку где ученик који боље зна језик може помоћи другом ученику)	одељењски старешина, Тим за инклузију, предметни наставник	по потреби
Организовање вршњачког учења, свакодневних заједничких активности и образовно-васпитног рада са вршњацима из других одељења и израда плана транзиције ка редовним одељењима у циљу инклузије	Тим за заштиту и Тим за инклузивно образовање, одељењски старешина	по потреби
Организовање распореда седења ученика у оквиру одељења који подразумева честе ротације.	одељењски старешина	по потреби

15. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

Ваннаставне активности се организују за све ученике школе од првог до осмог разреда.

Циљ

У остваривању општег циља васпитања слободне активности ученика треба да допринесу формирању аутономне, стваралачке, радно слободне, критичке, одговорне и друштвено ангажованости личности.

Задаци

- изградња правилног односа према раду и учењу, производима људског рада и формирање радних навика;
- подстицање и развијање самосталности, интелектуалне радозналости, истраживачке склоности и жеље за новим сазнањем у свим областима науке, технике, културе, уметности, спорта и слободног времена;
- постицање разноврсних позитивних интересовања и склоности ученика и њихово професионално усмеравање;
- развијање еколошке свести, љубави и поштовања према човеку, неговање и разумевање за проблеме својих другова, развијање племенитих осећања.

Садржаји

Слободне активности се групишу у четири подручја: предметне (научно-истраживачке), културно-уметничке, техничко-информатичке, спортско-рекреативне.

Потенцијалне секције:

драмско-рецитаторска
спортска секција
ликовна секција
еколошка секција
миколошка секција
планинарска
хор, музичка секција.

16. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Циљ програма професионалне оријентације је подстицање развоја личности ученика до промишљене, ваљане и реалне одлуке о избору школе и занимања, планирање каријере и укључивање у свет рада.

Задаци:

- Развој кључних за целоживотно учење и осталих компетенција потребних за живот у савременом друштву,
- Оспособљавање за рад и занимање стварањем стручних компетенција, у складу са захтевима занимања, развојем савремене науке, економије, технике и технологије
- Информисање ученика о могућностима наставка школовања
- Информисање ученика о постојећим средњим школама
- Пружање могућности ученицима да се кроз реалне сусрете упознају са различитим занимањима
- Пружање информација са тржишта рада
- Разбијање предрасуда
- Укључивање родитеља/других законских заступника и информисање о могућностима наставка образовања

Концепт програма професионалне оријентације остварује се кроз препознавање сопствених потенцијала, спремност за постигнућа и склоности преко одговарајућег осмишљавања наставе и учења; информисање о занимањима и каријери - припрема расположивих информација о занимањима на структурисан начин или информација које тек треба развити, да би се омогућила информисана одлука о избору занимања; упознавање са путевима образовања - мрежом школа - познавање путева образовања и каријере који воде ка остварењу жељеног занимања; реални сусрети са светом рада - преко анкетирања представника занимања, распитивања о предузећима, реални сусрети са светом рада и опробавање у појединим занимањима; доношење одлуке о избору школе и занимања - самостално, промишљено и одговорно доношење одлуке о избору школе или занимања.

Професионална оријентација подразумева укључивање и међусобно повезивање свих актера који имају пресудну улогу и утицај на развој личности ученика и на процес доношења одлука при њиховом избору занимања и остваривању професионалног развоја: родитељи, наставници, стручни сарадници, лекари, стручњаци при Националној служби за запошљавање и други. Носиоци активности и реализације програмских задатака професионалне оријентације су: школски педагог, одељењске старешине и предметни наставници. Реализација програмских задатака из области професионалне оријентације остварује се у оквиру садржаја редовне наставе, додатне наставе, слободних и осталих активности, а сви задаци из овог подручја биће уграђени у планове рада наставничког,

одељењског и стручних већа, савета родитеља, школског одбора и ученичког парламента. Редовне активности односе се на информисање ученика завршног разреда о систему средњошколског образовања, анкетирање њихових интересовања, анализа резултата и процена колико су ученички избори зрели и утемељени на реалности, затим обавештавање ученика и родитеља о могућностима уписа у средње усмерено образовање, као и саветодавни рад са ученицима којима је потребно помоћи у професионалном развоју и опредељењу за будуће занимање.

Од првог до осмог разреда основне школе врши се професионално информисање ученика у свим погодним моментима образовно – васпитног процеса. Постоји више фаза кроз који се одвија професионална оријентација:

АКТИВНОСТИ	НАЧИН	НОСИОЦИ	ВРЕМЕ
Упознавање личности ученика (способности, жеље, интересовања, особине личности, здравље, радне способности, материјалне могућности породице...)	Путем редовне наставе, додатне наставе, секција, часа одељенског старешине, радионица	Учитељи, наставници, педагог, Тим за професионалну оријентацију (Тим за ПО)	Током школске године
Прикладно утицање на ученике у погледу развијања њихових доминантних особина	Путем редовне наставе, додатне наставе, секција, часа одељенског старешине, радионица	Учитељи, наставници, педагог	Током школске године
Развијање свести о друштвеној вредности и међусобној повезаности рада и занимања, сузбијање предрасуда и погрешних схватања у вези са тим	Путем редовне наставе, додатне наставе, секција, часа одељенског старешине, радионица	Учитељи, наставници, педагог	Током школске године
Формирање радних навика и развијање културе рада, љубави према раду	Путем редовне наставе, додатне наставе, секција, часа одељенског старешине, радионица	Учитељи, наставници, педагог	Током школске године
Упознавање ученика са кадровским потребама друштва и перспективама (могућностима запослења)	Путем предавања, индивидуалних разговора, радионица	Наставници, педагог, Тим за ПО	Током школске године
Пружање помоћи ученицима да открију, развију и формирају специјална интересовања и склоности које произилазе из карактера	Путем редовне наставе, додатне наставе, секција, часа одељенског старешине, радионица	Учитељи, наставници, педагог, Тим за ПО	Током школске године

њихове психофизичке конституције			
Представљање појединих занимања (реални сусрети, испробавање праксе)	Гостовање појединаца који се баве различитим професијама, посета представнику одређеног занимања	Педагог, Ученички парламент, људи различитих професија, Тим за ПО	Током школске године, VII и VIII разред
Сарадња са родитељима како би заузели правилан став према избору будућег занимања своје деце	Родитељски састанци, индивидуални разговори	Одељењске старешине, педагог, Тим за ПО	Током школске године
Обавештавање ученика и родитеља о могућностима уписа у средње школе, саветодавни рад са ученицима којима је потребно помоћи у професионалном развоју и опредељењу за будуће занимање	Родитељски састанци, индивидуални разговори	Одељењске старешине, педагог, Тим за ПО	Током школске године
Анкетирање ученика осмог разреда о избору будућег занимања	Попуњавање упитника	Педагог	На крају школске године
Сајам образовања	Посета	Одељењске старешине, родитељи	Мај
Промоција средњих школа	Презентације у нашој школи	Тим за ПО, средње школе	Мај

17. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Циљ програма здравствене заштите је изграђивање личности оспособљене да брине за сопствено здравље, здравље своје породице, ближе околине и шире друштвене заједнице, развијање љубави и смисла за вредновање животне средине, подстицање младих на активно учешће у њеном очувању и унапређивању, усмеравање и оспособљавање ученика да схвате хуманизацију односа међу људима као пут ослобађања човека од свих предрасуда и као процес хуманизације укупних друштвених односа. Здравствено-васпитни рад реализоваће се у основној школи, породици, здравственим установама и заједници.

Задачи:

Основни задаци програма здравствене заштите ученика основне школе су: стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота и развојем здравих односа међу људима; унапређење хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље; остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика. Заштита и превенција и мере безбедности у случају пандемије.

Садржаји/активности:

Здравствена заштита ученика организује се у Дому здравља, кроз сарадњу са педијатријском, стоматолошком и патронажном службом и огледа се у очувању здравља ученика, редовним прегледима. Остварује се и сарадњом са Заводом за заштиту здравља. Програм обухвата ученике од 1. до 8. разреда. У оквиру школе реализују га учитељи, наставници, стручни сарадници и разредне старешине. Стручни активи наставника планирају програмске садржаје који ће се реализовати у оквиру редовне наставе и ваннаставних активности. Одељенске старешине припремају програмске целине, према узрасним карактеристикама и интересовањима ученика за одељенске заједнице, сарадњу са родитељима и здравственим установама. Рад на реализацији програма одвија се у оквиру: редовне наставе, тј. интеграције здравствено-васпитних садржаја у програме других предмета, ваннаставних активности – спортских секција клубова здравља, акција за унапређење школског простора, као и простора око школе, акција посвећених здравој исхрани и свим осталим активно-планираних календаром здравља, ваншколских активности на уређивању зелених површина, сарадње са заједницом, на организовању културних активности и других садржаја за креативно и рекреативно коришћење слободног времена.

Програм превентивне здравствене заштите реализоваће се кроз програм здравственог васпитања.

ИСХРАНА - врсте хранљивих материја (3 часа)

Подела, особине, улога масти, беланчевина, витамина, угљених хидрата, минерала, воде. Болести које се преносе путем хране. Опасности од неконтролисане примене дијета.

Наставна област/предмет:

- Природа и друштво
- Физичко васпитање
- Час одељењског старешине

Садржај:

- Правилна исхрана
- Болести неправилне исхране
- Недеља здраве исхране

- Врсте хранљивих материја
- Васпитавање за правилну исхрану
- Анорексија, булимија, гојазност
- Контаминација хране.

Циљеви и задаци:

Проширивање знања о врстама хранљивих материја и болестима које се преносе путем хране

- проширивање знања о опасностима неконтролисане дијете
- стицање и проширивање знања о анорексији и булимији
- усвајање и прихватање позитивних и сузбијање негативних облика понашања значајних за очување здравља
- мотивисање и оспособљавање ученика да буду активни учесници у очувању свог здравља
- стицање основних медицинских знања и њихово повезивање ради развијања психички и физички здраве личности, одговорне према сопственом здрављу.

ЗНАЧАЈ РЕКРЕАЦИЈЕ И СПОРТА (2 часа)

Зашто се бавимо спортом? Врсте и значај рекреације и појединих спортова. Правилна рекреација - надзор, исхрана, хидратација.

Наставна област/предмет:

- Физичко васпитање
- Час одељењског старешине

Садржај:

- Један мој дан
- Организација дана
- Како препознати умор и замор.

Циљеви и задаци:

- Проширивање знања о значају правилне рекреације за здравље
- развијање код ученика жеље за рекреацијом
- оспособљавање ученика за правилан распоред времена за рад и одмор
- упознавање најосновнијих елемената здравог начина живота,
- упознавање протективних фактора за здравље, као што су: физичка активност и боравак у природи
- мотивисање и оспособљавање ученика да буду активни учесници у очувању свог здравља.

ПУБЕРТЕТ (6 часова)

Осврт на усвојено градиво у трећем разреду. Допунити знања новим садржајима. Анатомске и физиолошке промене у пубертету. Акне у пубертету. Односи међу половима, са освртом на значај продужетка врсте и здравог потомства. Болести ендокриног система.

Наставна област/предмет:

- Природа и друштво
- Физичко васпитање
- Час одељењског старешине.

Садржај:

- Квалитативне промене у току биолошког сазревања
- Ментална хигијена
- Односи међу половима
- Примарне и секундарне полне карактеристике

- Хигијена спорта.

Циљеви и задаци:

- стицање нових сазнања о рађању, репродукцији и полним разликама
- развијање међусобног поштовања, поверења, искрености, уважавања личности, једнакости и отворене комуникације
- подстицање сазнања о себи, свом телу и сопственим способностима.

БОЛЕСТИ ДЕЧЈЕГ ДОБА (8 ЧАСОВА)

Извор инфекције, путеви ширења и улазно место инфекције. Зоонозе - хигијена и нега у дому са кућним љубимцима. Однос деце у сеоским срединама према домаћим животињама - угроженост од болести које се преносе са животиња на људе.

Болести респираторног тракта - прехлада, грип, бронхитис.

Болести дигестивног тракта - орална хигијена, болести зуба, алиментарне инфекције, паразити, значај редовног узимања хране.

Болести локомоторног система - деформитети кичменог стуба, спуштена стопала.

Дечје заразне болести. Замке и опасности од тетоваже и пирсинга.

Наставна област/предмет:

- Природа и друштво
- Час одељењског старешине

Садржај:

- Извор инфекција и путеви ширења.

Циљеви и задаци:

- стицање знања о заразним болестима чији су преносиоци кућни љубимци и домаће животиње
- одржавање личне хигијене после контакта са животињама
- укључивање породице на плану промовисања здравља и усвајања здравог начина живота,
- развијање одговорног односа према себи и другима.

ПРВА ПОМОЋ (6 часова)

Прва помоћ код крварења, сунчанице, колапса.

Прва помоћ код тровања, алкохолизма, повраћања.

Стрес - последице стреса и превенција у циљу подизања психичке кондиције и спречавања настанка болести.

Наставна област/предмет:

- Природа и друштво
- Физичко васпитање
- Час одељењског старешине.

Садржај:

- Болести респираторног и дигестивног тракта
- Деформитети кичменог стуба
- Тетоважа, пирсинг
- Прва помоћ код крварења, сунчанице, колапса, тровања, алкохолизма, повраћања
- Стрес.

Циљеви и задаци:

- стицање основних медицинских знања и њихово повезивање ради развијања психички и физички здраве личности, одговорне према сопственом здрављу.

БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ (11 часова)

Пушење, алкохолизам, наркоманија - знања усвојена у трећем разреду основног образовања допунити и проширити у складу са могућностима ученика четвртог разреда. У реализацији програмских садржаја свих предмета наћи могућности да ученици схвате штетно дејство алкохола, никотина и психоактивних супстанци.

Наставна област/предмет:

-Природа и друштво

-Час одељењског старешине.

Садржај:

-Особине алкохола и никотина

-Од радозналости до зависности

-Основни појмови о дрогама

-Шта је ХИВ инфекција

-Превенција алкохолизма и наркоманије

-Ризично понашање у дечијем узрасту.

Циљеви и задаци:

-усвајање и прихватање позитивних и сузбијање негативних облика понашања значајних за очување здравља,

-Оспособљавање ученика за схватање штетности

- развијање одговорног односа према себи и другима

- мотивисање и оспособљавање ученика да буду активни учесници у очувању свог здравља

- стицање основних медицинских знања и њихово повезивање ради развијања психички и физички здраве личности, одговорне према сопственом здрављу.

Годишњим планом рада школе се детаљније прецизира време реализације и садржај поменутих активности.

18. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Социјална заштита ученика подразумева систем различитих мера и активности чији је циљ пружање најбоље подршке ученицима са социјалним проблема тј. ученицима који припадају осетљивим групама као што су:

- материјално угрожене породице
- деца без родитељског старања
- једнородитељске породице
- ромска национална мањина
- лица са инвалидитетом
- лица са хроничним болестима
- избегла и расељена лица
- деца са сметњама у развоју и поремећајима у понашању.

Циљ: Брига о психичком и социјалном развоју ученика и породице. Пружање социјалне заштите ученицима (пружање помоћи ученицима са проблемима у понашању, ученицима са евидентираним прекршајима, саветодавни рад, предлог мера, пружање помоћи угроженим ученицима, ученицима који долазе из дефицијентних породица или породица с проблематичним односима.

Школа редовно остварује сарадњу са надлежним установама које брину о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих група.

Задаци:

- Сарадња са надлежним установама и организацијама које се бави социјалним питањима
- Обезбеђивање бесплатне ужине, екскурзија, уџбеника
- Подстицање сарадње међу ученицима
- Пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању, васпитно запуштеним или угроженим ученицима, ученицима који долазе из дефицијентних породица или породица са проблематичним односима,
- Пружање помоћи родитељима кроз упућивање на начине остварења права као и на извршење родитељских обавеза
- Упознавање и праћење социјалних прилика ученика и упућивање у остваривање социјално-заштитних мера
- Израда плана заштите ученика
- Израда плана промена понашања
- Утврђивање социоекономског статуса родитеља
- Развијање вредности пријатељства, солидарности и колегијалности међу ученицима.

Носиоци активности: директор школе, стручни сарадници, одељењске старешине и наставници, правна служба школе, чланови тима за заштиту од дискриминације, насиља,

злостављања и занемаривања, чланови тима за инклузивно образовање, радници Центра за социјални рад, родитељи.

Активност	Носиоци	Време реализације	Начин праћења
Идентификовање ученика и породица којима је потребна социјална заштита	Одељењски старешина, стручна служба	На почетку школске године и током године по потреби	Документација
Сарадња са родитељима/другим законским заступницима идентификованих ученика	Одељењски старешина, стручна служба	Током године	Документација
Успостављање сарадње са установама и организацијама социјалне заштите	Одељењски старешина, стручна служба, директор, установе и организације социјалне заштите	Током године	Документација
Успостављање сарадње са Црвеним крстом	Одељењски старешина, стручна служба, директор, Црвени крст	Током године	Документација
Бесплатна ужина за ученике из осетљивих група	Савет родитеља, Центар за социјални рад	Септембар	Документација
Унапређивање односа и толеранције међу децом и обележавање 16. новембра „Дан толеранције“	Ученички парламент, одељењске старешине, стручна служба	16. новембар	Документација, радионице, фотографије, видео записи
Организовање и додела пакетића у време празника (Свети Сава)	Директор	Децембар и јануар	Фото записи
Подстицање другарства и тимског духа кроз спортске активности	Наставници физичког васпитања	Април	Фото запис, документација,
Бесплатни уџбеници	Правно-финансијско-административна служба	Април	Пријава бесплатних уџбеника
Бесплатна екскурзија	Одељењске старешине, Центар за социјални рад	Мај	Документација, уплата
Унапређивање социјалних вештина ученика	Одељењске старешине, стручна	Током школске године	Документација

	служба		
Хуманитарне акције	Школа, родитељи	Током године	Евиденција
Проналажење најефикаснијег вида пружања подршке идентификованим ученицима (по потреби и израда ИОП-а)	Одељењске старешине, стручна служба, ТИО, Педагошки колегијум	По потребинтоком године	Документација, записници
Праћење ефеката указане социјалне помоћи	Одељењске старешине, стручна служба, директор	Током школске године	Документација

19. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљ заштите животне средине јесте развијање и јачање свести ученика, наставника и родитеља о значају очувања животне средине кроз упознавање са конкретним механизмима заштите.

Специфични циљеви програма су: развијање позитивног односа према природи и радом створеним вредностима, оплемењивање уже и шире средине, стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно – техничким обележјима природе и насељене средине, упознавање са биодиверзитетом, факторима угрожавања и видовима неговне заштите, стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља, култивисању расада и неговању паркова, уређење школског дворишта.

Остваривање програма школа остварује активностима заснованим на задацима:

- спровођење конкретних акција заштите биодиверзитета, применом знања о значају коришћења нових технологија у заштити, неговање еколошке и здравствене свести и културе живљења,
- очување животне средине сопственим деловањем и примером,
- развијање еколошке свести и личне одговорности за заштиту и очување природе.

АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НАЧИН ПРАЋЕЊА
Обележавање 4. октобра, међународног дана заштите животиња	Наставник биологије, педагог, наставници, ученици, родитељи	октобар	Изложбе, ликовни и литерарни радови, фото запис
Процена тренутног стања животне средине у околини школе-анкета	Наставници слободних изборних активности – Чуvari природе, педагог, родитељи	новембар	Техничка документација
Едукација ученика о енергетској ефикасности; сређивање школских	Наставници, наставник биологије, наставници слободних изборних активности – Чуvari	децембар-јануар	Евиденција, документација, фото запис

просторија	природе, педагог		
Едукација родитеља о значају очувања животне	Наставник биологије, педагог, наставници, родитељи	фебруар	Техничка документација, фото запис
Месец борбе против пушења	Наставници, ученици, педагог	март	Техничка документација, фото запис, анкета, ликовни радови
Обележавање међународног дана планете Земље- Уређивање и чишћење школског дворишта	Ученици, наставници, педагог, родитељи	април	Техничка документација, локални медији, фото запис
Сарадња са организацијама које се баве очувањем природе	Одред извиђача "Млава", Удружење гљивара и љубитеља природе "Вилино коло", Планинарско друштво "Горњак", Удружење грађана "Фабрика", Удружњење за заштиту животиња "Стич", ученици, наставници, педагог	током године, мај	Техничка документација, фото запис
Конкретан допринос селекцији отпада- санирање дивљих депонија у селу	Наставници слободних изборних активности – Чуvari природе, родитељи, ученици, наставници	јун	Техничка документација, фото запис

20. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Циљ: Успоставити и развијати успешну сарадњу са локалном самоуправом као и свим установама на локалном нивоу ради правилног и потпунијег задовољавања потреба ученика и запослених у школи.

Задаци:

- Остварити успешну сарадњу са локалном самоуправом кроз учешће у различитим активностима на локалном нивоу
- Приближити ученицима локалне установе културе
- Развијати свест код ученика о значају спорта и рекреације учешћем на спортским манифестацијама
- Јачати свест ученика о здрављу и неговати здраве стилове живота
- Указати ученицима на значај наставка школовања као и целоживотног учења
- Пружати подршку ученицима са сметњама у развоју и интегрисати их у образовно-васпитни систем и друштвену заједницу
- Неговати заједничке активности чији је циљ јачање осећања припадности школи

Садржаји/активности:

- *Превентивне активности
- *Упознавање са карактеристикама деце која похађају припремни предшколски програм
- *Финансирање школских програма, адаптације школских објеката, набавке опреме и наставних средстава, учешће ученика и наставника на манифестацијама у организацији локалне самоуправе-обележавање значајних датума
- *Учешће у трци "За срећније детињство" у октобру, организовање предавања у циљу безбедности деце у саобраћају за ученике првог разреда у сарадњи са Полицијском станицом - у септембру, учешће на наградном конкурс – Крв живот значи у фебруару и марту, организовање квиз такмичења – Шта знаш о здрављу – шта знаш о Црвеном крсту – у мају, учешће на такмичењу из прве помоћи у мају и јуну, учешће у хуманитарним акцијама, помоћ школи и ученицима
- *Презентације образовних профила
- *Предавања превентивне активности
- *Упознавање са поремећеним породичним односима појединих ученика, помоћ у превазилажењу породичних проблема ученика, помоћ социјално угроженим породицама
- *Промоција значајних догађаја у школи, промоција и презентација ученичких постигнућа и рада школе
- *Тестирање и укључивање надарених ученика у рад са менторима у оквиру појединих наставних предмета и учешће на такмичењима

- *Акредитовани семинари
- *Укључивање ученика школе у ваншколске активности које се организују при Центру, коришћење простора Културно-просветног центра
- *Дописи, посете просветних саветника, анализе и извештаји
- *Увид у законитост рада школе
- *Набавка, изнајмљивање књига, књижевни сусрети, литерарни конкурси
- *Спортске активности
- *Превоз ученика
- *Санитарни прегледи
- *Организовање еколошких акција, сепарације отпадака у школи и школском дворишту
- *Укључивање ученика и наставника, и школе као партнера у пројекте који се тичу образовања и васпитања

Институције са којима школа сарађује:

Здравствени центар, Предшколска установа «Галеб», Локална самоуправа Петровац на Млави и Месне заједнице Рашанац, Каменово, Старчево, Трновче, Црвени Крст, основне школе у општини и браничевском округу, Средња школа «Младост» и друге средње школе у окружењу, Полицијска управа, Центар за социјални рад, медији, Регионални центар за таленте, Културно просветни центар, Регионални центар за професионални развој, Школска управа Пожаревац, Просветна инспекција, Градска библиотека «Ђура Јакшић», Спортски центар «Драгутин Томашевић», ТА „Арива“, ЗЗЈЗ Пожаревац, Јавно комунално предузеће „Извор“, Дирекција за омладину и спорт, Галерија „Круг“.

АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НАЧИН ПРАЋЕЊА
Естетско уређење школског простора и околине	Директор школе, Школски одбор, локална самоуправа, јединице локалне самоуправе (месне заједнице), запослени у школи, ученици, родитељи	Током школске године	Извештаји, документација, фотографије

Прослава поводом Дана школе	Директор школе, Школски одбор, запослени у школи, ученици	Према могућностима школе	Документација, фото записи, јубиларне награде, награде за постигнућа ученицима и наставницима, припрема и реализација приредби и представа
Прослава поводом школске славе Свети Сава	Директор школе, Школски одбор, запослени у школи, ученици	27. јануар	Фото записи, припрема и реализација приредби, представа
Учешће ученика школе у оквиру културно–уметничког програма на сеоским манифестацијама, сусретима села...	Наставници, ученици, директор школе	Према календару такмичења	Фото записи, програм културних активности школе, припрема и реализација приредби, представа, демонстрација знања и вештина
Помоћ социјално угроженим ученицима	Школа, Центар за социјални рад, локална самоуправа	Током школске године	Документација (кухиња, превоз ученика, школски прибор, уџбеници)
Учешће ученика на Меморијалној трци „Драгутин Томашевић, у Петровцу на Млави	Школа, локална самоуправа, Спортски савез, основне, средње школе, предшколска установа	Мај	Документација, лекарска уверења, фото записи
Посета локалном позоришту	Школа, Локална самоуправа, Културно просветни центар у	Током школске године	Фото записи, сагласност родитеља / старатеља ученика

	Петровцу на Млави		
Посета градској библиотеци „Ђура Јакшић“	Школа, градска библиотека	Током школске године	Фото записи, сагласност родитеља / старатеља ученика, признања
Посета галерији „Круг“	Школа, градска галерија	Током школске године	Фото записи, сагласност родитеља / старатеља ученика, признања
Посета биоскопу „Дело“	Школа, биоскоп	Током школске године	Фото записи, сагласност родитеља / старатеља ученика
Посета Завичајном музеју	Школа, Завичајни музеј	Током школске године	Фото записи, сагласност родитеља / старатеља ученика
Учешће у активностима које организује Спортски савез	Спортски савез	Према календару	Фото записи, сагласност родитеља / старатеља ученика
Едукативна предавања од стране Дома здравља	Школа, Дом здравља	Током школске године	Фото запис, документација, систематски прегледи, програм здравствене заштите, логопедски третмани
Едукативна предавања од стране представника полиције о вршњачком насиљу, о безбедности у саобраћају	Школа, ПС Петровац	Током школске године	Фото запис, документација, превентивне и интервентне активности, програм „Основи безбедности деце“
Сарадња са Националном службом за запошљавање	Школа, Национална служба за запошљавање	Током школске године	Информисање о потребама на тржишту рада
Сарадња са Центром за социјални рад	Школа, Центар за социјални рад	Током школске године	Интервентне активности, социјална заштита, помоћ социјално угроженим

			ученицима, документација
Сарадња са Интерресорном комисијом	Школа, Интерресорна комисија	Током школске године	Документација
Сарадња са средњом школом „Младост“	Школа, средња школа „Младост“ Петровац на Млави	Мај	Промовисање школе, програм професионалне оријентације на прелазу у средње школе
Посета сајму образовања за ученике 8. разреда	Школа, ОШ „Бата Булић“ Петровац на Млави	Мај	Промоција средњих школа, фото запис, програм професионалне оријентације на прелазу у средње школе
Трка за срећније детињство – Крос РТС- а	Школа, општина Петровац на Млави	Мај	Фото запис, признања
Активности Црвеног крста	Школа, Црвени крст	Током школске године	Квизови знања, прва помоћ, документација, фото запис, акције прикупљања помоћи
Организовање спортских догађаја (турнир у малом фудбалу на школском терену)	Јединице локалне самоуправе, школа	Јул	Фото записи

21. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Општи циљ: Оснаживање породице за узимање активног учешћа у животу и раду школе кроз разноврсне активности, као и преузимање одговорности за доношење одлука важних за рад школе.

Циљ програма сарадње са породицом јесте унапређење комуникације и партнерског односа између школе и породице ради побољшања квалитета целокупног образовно-васпитног рада школе. Партнерство породице и школе представља важан предуслов за адекватно подржавање и подстицање развоја детета, будући да је добробит детета централни интерес и једних и других.

Према томе, **задаци** овог програма су да омогуће породици, родитељима и старатељима да буду активно укључени у процес образовања и васпитања своје деце, да буду равноправни учесници тог процеса, да имају право доношења одлука о свим важним питањима у школи, а која се тичу њихове деце, односно: информисање родитеља о њиховим правима и обавезама, те начинима укључивања у рад школе, задовољавање потреба породице и њених циљева, едуковање родитеља или старатеља кроз информисање и пружање адекватног модела васпитања и образовања, развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика, обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и школе, остваривање позитивне интеракције на релацији наставник-родитељ, обезбеђивање информисаности родитеља о променама у образовању које се остварују у школи и код ученика, као и о свим актуелним дешавањима у животу и раду школе.

Сарадња са родитељима школе остварује се преко индивидуалних разговора родитеља са одељењским старешинама и предметним наставницима, одељењских састанака, индивидуалним разговорима родитеља са директором и педагогом школе, седница Савета родитеља.

Садржај програма сарадње школе са родитељима обухвата:

- Прикупљање података о индивидуалним карактеристикама развоја ученика, способностима, интересовањима и потребама, упознавање породичних прилика и услова рада ученика кроз индивидуалне, групне и одељењске родитељске састанке, разговоре, анкете.
- Информисање родитеља о резултатима учења ученика, владању ученика, основним смерницама и циљевима школе, структурирању одељења 1. и 5. разреда, изборним програмима у школи, правилима понашања, акцијама и манифестацијама у школи, условима уписа у средње школе и помоћи при упису, кроз индивидуалне, групне одељењске и разредне родитељске састанке.
- Реализација радионица и презентација на родитељским састанцима у складу са потребама родитеља и одељењских старешина
- Међусобна подршка родитељима, старатељима, односно законским заступницима ученика којима је потребна додатна подршка

- Коришћење адаптиране просторије за разговор са родитељима, стављање на увид родитељима - плаката, флајера, литературе и књиге за примедбе и предлоге
- Укључивање родитеља као партнера у остваривање приоритетних задатака рада школе (упознавање Савета родитеља са приоритетним задацима, упознавање родитеља на родитељским састанцима, укључивање родитеља у трибине, радионице на нивоу одељења, у рад одељењских заједница, програм професионалне оријентације, школске акције и манифестације)
- Упознавање родитеља са активностима у школи на омогућавању квалитетног образовања за све (инклузија и индивидуални образовни планови)
- Сарадња родитеља са Ученичким парламентом – пружање подршке и помоћи родитеља у остваривању циљева и задатака рада парламента.
- Подршка родитељима ученика првог разреда, индивидуални разговори
- Анкетирање родитеља, односно других законских заступника, на крају сваког полугодишта, у циљу испитивања њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у циљу прикупљања сугестија за наредно полугодиште

22. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈЕ И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Циљ програма јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима.

Задаци:

- продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика,
- повезивање и примењивање знања и умења,
- развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама, неговање позитивног односа према свим њеним грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима,
- неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва,
- успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно,
- проучавање објеката и феномена у природи,
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима,
- упознавање с начином живота и рада људи појединих крајева,
- развој и практиковање здравих стилова живота,
- развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња,
- развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора,
- оснаживање ученика у професионалном развоју,
- подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање,
- развијање способности оријентације у простору.

Садржаји:

Први циклус основног образовања и васпитања

У складу с наставним програмом, на екскурзијама и излетима ће се реализовати следећи програмски садржаји:

- Уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Србије;
- Посматрање карактеристичних биљака и животиња;
- Посете заштићеним природним подручјима;
- Упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине;
- Развијање способности оријентације у простору и времену;
- Обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми;
- Обилазак привредних друштава и јавних предузећа.

Дестинације екскурзија за први циклус:

1. Виминацијум - Голубачка трврђава - Лепенски вир -Сребрено језеро
2. Ресавска пећина- Манасија-Јагодина
3. Врњачка бања-Жича
4. Београд (Авалски торањ-Зоо врт)
5. Крушевац (стари град, Лазарица)

Дестинације рекреативне наставе:

1. Митровац на Тари
2. Сокобања
3. Златибор
4. Кушићи
5. Гоч
6. Дивчибаре
7. Крупањ

Излети:

1. Смедерево
2. Свилајнац
3. Љубичево
4. Језеро Ждрело и манастир Решковица
5. Језеро Заова и манастир
6. Витовница - Горњак

Други циклус основног образовања и васпитања

У складу с наставним програмом, на екскурзијама и излетима се могу реализовати следећи програмски садржаји:

- Посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно-географским и друштвено - географским одликама Србије;
- Обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба;
- Обилазак Београда, престонице Србије;
- Обилазак установа културе у Србији;
- Обилазак привредних друштава и јавних предузећа.

Годишњим планом рада конкретније ће се дефинисати излети за сваку школску годину.

Дестинације дводневних екскурзија:

1. Аутономна покрајина Војводина (Бачка, Банат, Срем);
2. Западна Србија са Таром;
3. Југозападна Србија (Златибор, Златар, Увац);
4. Централна Србија: Шумадија и Поморавље;
5. Ибарско-копаонички крај;
6. Јужна Србија (Ниш, Врање);
7. Источна Србија са Ђердапом;
8. Београд и околина.

23. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Циљ: Побољшање читалачке писмености ученика и развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса.

Циљ активности библиотеке јесте да ученици заволе књигу и читање.

Развијање љубави према књизи као поузданом извору знања и постепено оспособљавање ученика за самообразовање.

Подстицање читања и помоћ у учењу и развоју информатичке писмености код ученика развијањем критичког односа према различитим информацијама и изворима сазнања и развој осећаја за естетске вредности у литерарним делима

Задаци:

- Развијање навике читања и коришћења библиотечких услуга;
- Описмењавање ученика;
- Развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- Поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- Стицање новог знања и проширивање стеченог.
- Оспособљавање ученика да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота.
- Подстицање ученика на писање састава, есеја.
- Популаризација науке
- Усвајање здравог стила живота
- Упућивање ученика на чување и пажљиво коришћење библиотечке грађе.

Садржај/активности:

Школски план и програм рада школске библиотеке остварује се кроз следеће активности:

-Обележавање значајних датума и догађаја: Међународни дан писмености (8.септембар), Европски дан језика (26.септембар), Светски дан школских библиотека (последња недеља у октобру), Дан библиотекара Србије (14 децембар), Међународни дан матерњег језика (21.фебруар), Национални дан књиге (28. фебруар), Светски дан поезије (21.март), Мађународни дан дечје књиге (2. април), Светски дан књиге и ауторских права (23.април);

-Обележавање: Дечје недеље - презентација активности библиотеке из претходне школске године; новодишњи и божићни обичаји код нас и у свету; обележавање Светог Саве; обележавање дана рођења значајних личности из области културе, науке, књижевности, уметности и других области;

-Организовање: радионица за ученике, часова вршњачке едукације, дебата о разним актуелним темама, мултимедијалних часова, организовање мултимедијалних часова, часова пројектне наставе и наставних часова у библиотеци, ;

-Информисање ученика о писцима из њихове школске лектире и мотивисање за њено читање;

-Припрема и извођење представа инспирисане књижевним делима, намењене родитељима и ученицима;

-Промоције и читање актуелних или награђиваних књига;

-Сарадања са локалном и широм заједницом: остваривање сарадња са другим организацијама и установама кроз организовање посета (сарадња са предшколским установама, посете другој школској или јавној библиотеци, посете установама културе које ће пратити план и програм наставе и учења).

II
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ДРУГИХ ОБЛАСТИ РАЗВОЈНОГ ПЛАНА
КОЈИ УТИЧУ НА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИ РАД

24. ПРОГРАМ ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У ОДГОВОРУ НА КРИЗНИ ДОГАЂАЈ

Циљ програма поступања у кризним ситуацијама је ефикасно поступање установе у кризним догађајима.

Задатак програма је уређивање и начина поступања у реаговању на кризни догађај, јачање отпорности установа, обезбеђивање ефикасне реакције у пружању заштите деци, односно ученицима и запосленима који су били изложени кризном догађају на индиректан или директан начин, као и начина и активности установе за повратак у редован начин рада.

Кризни догађај је у већини случајева непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама. Тај догађај и његове последице могу проузроковати значајну штету особама које су непосредно или посредно изложене кризном догађају.

Кризни догађај карактерише број жртава (повређених или настрадалих), материјална штета, психолошке реакције појединца и/или заједнице у целини, као и солидарност у сврху отклањања последица.

Кризни догађаји су:

- Природна смрт детета/ученика;
- Покушај убиства и убиство детета/ученика (у установи или ван ње);
- Покушај самоубиства ученика и самоубиство (у установи или ван ње);
- Природна смрт, самоубиство или убиство запосленог у установи;
- Саобраћајна незгода у којој је повређено или настрадало дете, односно ученик и/или запослени у установи;
- Нестанак детета/ученика;
- Масовно тровање у простору установе;
- Дојава о подметнутој експлозивној направи у установи или терористичком нападу и слично;
- Талачка криза;
- Насиље већих размера (масовне туче, вишеструка убиства, терористички напади);
- Техничко-технолошке опасности (експлозија, изливање, испаравање отровних материја и пожар);
- Природне катастрофе (поплаве, земљотреси, пожари...);
- Епидемија која је обухватила територију/општину на којој се налази установа;
- Други кризни догађаји, у смислу овог правилника. У случају проглашења ванредне ситуације, односно ванредног стања, установа поступа у складу са прописима који то уређују.

Када установа има сазнање да се догодио кризни догађај одмах, а најкасније у року од 24 сата, активира се тим за кризне догађаје, који има следеће задатке:

- прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа; – успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите;
- сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције;
- благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају;
- психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима;
- израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи;
- организација евентуалних комеморативних активности;
- праћење реализације планова и евалуација;
- вођење документације и извештавање и
- други послови који могу бити од значаја у ситуацијама када се деси кризни догађај.

Директор школе формира решењем **Тим за кризне догађаје** који делује у оквиру Тима за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања.

Обавезни чланови тима за кризне догађаје су: координатор тима за заштиту, представник родитеља, стручни сарадник и одговарајући наставници, односно васпитачи и други запослени из установе, а који могу бити и чланови тима за заштиту.

Чланови тима за кризне догађаје могу бити чланови тима за заштиту, као и други одговарајући запослени, представници родитеља и представници спољашње мреже заштите.

Координатор Тима је директор школе. Поред послова координације, задужен је за вођење документације и извештавање. Рад тима активира се одмах након сазнавања установе да се десио кризни догађај, а најкасније у року од 24 сата.

Тим за кризне догађаје, поред послова из опште надлежности, обавља следеће задатке:

- прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа,
- успостављање сарадње са спољашњом мреже заштите,
- сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције,
- благовремено информисање ученика, родитеља, запослених и медија о догађају,
- психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима,
- израда и реализација плана рада школе у измењеним условима и стабилизација рада у школи,
- организација евентуалних комеморативних активности,
- праћење реализације планова и евалуација,
- вођење документације и извештавање.

План рада Тима за кризне догађаје

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ И УЧЕСНИЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
- Формирати Тим за кризне догађаје; - Чланове НВ упознати са тимом	Директор	Септембар
Израдити акциони план за кризне догађаје и допунити документа (Годишњи плана рада школе, Анекс Школског програма, Анекс развојног плана)	- Чланови Тима - Стручни сарадник - педагог - Секретар	Септембар
Информисати све запослене (наставничко веће), орган управљања – Школски одбор са постојањем Тима, члановима и акционим планом за кризне догађаје	- Директор, - Стручни сарадник - педагог, - Чланови Тима	Септембар
- Реализовати стручна усавршавања - семинари/обука на теме: криза, кризни догађаји, успешно реаговање на кризне догађаје, кризне интервенције... - Упознати чланове колектива са приручником и са презентацијом: Психолошке кризне интервенције у васпитно-образовним установама	- Чланови Тима, - Одељењске старешине (1-8. разреда), - Предметни наставници - Стручни сарадник - педагог	Октобар – јун
Интервентне активности за време и након кризног догађаја		
Медицинско збрињавање повређених, заштита имовине...	- Директор, - чланови Тима, - одговарајуће надлежне службе и органи	По потреби
- Израдити оперативни план акције за конкретну врсту кризног догађаја са носиоцима (дефинисаним задужењима, улогама за чланове) и време реализације активности непосредно након кризног догађаја	- Директорка, - Чланови Тима, - Одговарајуће надлежне службе и органи	По потреби
- Прикупити основне податке (узависности од самог кризног догађаја) о томе: - шта се догодило, - када се догодило, - где се догодило, - ко је директно, а ко индиректно укључен у догађај,	- Директор, - Чланови Тима	По потреби

- у каквом су стању, како реагују, где се налазе особе које су директно или индиректно укључене у догађај, - шта је већ учињено ради ублажавања последица догађаја,		
Израдити саопштење за све запослене, ученике и родитеље у вези са конкретним кризним догађајем (са провереним информацијама, као и активностима које ће се предузети у наредном периоду за ублажавање последица	- Директор - Чланови Тима - Секретар школе	По потреби
Израдити саопштење за медије у вези са конкретним кризним догађајем и план активности, носиоце и временску динамику које ће се предузети у наредном периоду (2-3 недеље)	- Директор - Секретар	По потреби
- Реализовати активности подршке кроз: - разговоре са ученицима, родитељима (индивидуално, посебно са ученицима који су директни учесници или блиско повезани са њима, у мањим групама, са целим одељењем) у вези са кризним догађајем, како наставити даље, како помоћи један другом, шта смо из свега научили; - радионице на теме изражавање тешких и болних осећања, суочавање са кризним догађајем; - рад на порасту самопоуздања, разговоре са запосленима (индивидуално, мање групе, колектив) у савлађивању личних, емоционалних проблема; - као и договора враћању уобичајеним образовно- васпитним активностима, активности које ће окупити ученике, родитеље, запослене: нпр. организовати дружења међу ученицима/родитељима истих/различитих разреда кроз: спортска такмичења, излазак ван школе, уређење школског простора, учioniца, школског дворишта и др, давање могућности ученицима,	- Чланови задужени за подршку - Одељењске старешине, - Предметни наставници, - Укључити мрежу подршке институција здравства - Ученици, - Родитељи.	По потреби

родитељима и запосленима који то желе да учествују и сами као помоћ и подршка.		
- учествовање у ритуалним активностима опраштања: комеморација, сахрана; - формирање кутка сећања (туговања) на преминулог – књига жалости, цртежи, писма, фотографије и др.	- Директор - чланови Тима - ученици, запослени ОШ	По потреби
Извештавање - поднети извештај стручним телима: педагошком колегијуму, наставничком већу, и органу управљања – школском одбору, школској управи Пожаревац или Министарству просвете у Београду (према потреби, односно ако и када се кризни догађај деси)	- директорка, - секретар - стручни сарадник - педагог	По потреби
Континуирано обавештавати ученике, родитеље, запослене, медије о предузетим активностима и планом за даље	- директорка, - секретар	По потреби

БЕЗБЕДНА МЕСТА УНУТАР И ИЗВАН УСТАНОВЕ У СИТУАЦИЈАМА КРИЗНИХ ДОГАЂАЈА

План евакуације налази се истакнут на видном месту (хол матичне школе).

Све просторије у школи (канцеларије, учионице, кабинети, кухиња, трпезарија и све остале помоћне просторије) су јасно означене натписима који се налазе на улазним вратима за сваку просторију са спољашње стране.

Разреди и одељења су такође јасно назначени.

Поред ознаке просторије, назначено је и која особа је у њој распоређена на рад (директор, наставници, стручни сарадници, административни радници, помоћно особље) што олакшава потрагу за појединцима у ситуацијама евентуалног кризног догађаја.

Свака измена намене поједине просторије и особа које у њима бораве редовно се ажурира.

ПЛАН АЛАРМИРАЊА У СИТУАЦИЈИ КРИЗНОГ ДОГАЂАЈА

За алармирање се користе уобичајена, прописана средства алармирања и узбуђивања јавности у ситуацијама кризног догађаја. Такође у зависности од конкретне ситуације, користиће се и школско звоно. Школа поседује и класично, ручно школско звоно.

ПРОГРАМ ИНФОРМИСАЊА У СИТУАЦИЈИ КРИЗНОГ ДОГАЂАЈА

Директор школе одређује чланове Тима који ће у ситуацији кризног догађаја прикупљати, проверавати веродостојност и селекционисати информације у вези са кризним догађајем. Чланови Тима које одреди директор за задатке информисања ће припремати саопштења за јавност и дистрибуирати информације медијима, родитељима, ученицима, запосленима и широј средини. Директор школе одређује особу која даје изјаве за јавност. У наведеним пословима Тим за кризне догађаје сарађује са Тимом за маркетинг школе и администраторима школског сајта и Фејсбук странице.

За комуникацију са ученицима и родитељима користиће се одељењске Вибер групе које су се до сада показале као веома ефикасне у прослеђивању информација. Сваки одељењски старешина задужен је за комуницирање са својим ученицима и њиховим родитељима/старатељима, а у ситуацији кризног догађаја прослеђује само и искључиво информације које добије од Тима за кризне догађаје и запосленог којег је именовао директор школе.

- За припрему саопштења за ученике, родитеље и медије користиће се модели које је Министарство просвете је, поред прецизно дефинисаних процедура поступања установа образовања и васпитања у кризним догађајима које су део Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање дефинисало и у [приручнику „Поступање установа образовања и васпитања у кризним догађајима“](#).

ПРОГРАМ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ У ВЕЗИ СА КРИЗНИМ ДОГАЂАЈИМА

У циљу јачања компетенција установе за пружање психосоцијалне подршке, реализацију плана евакуације, генерално јачања ефикасности реаговања установе у различитим кризним ситуацијама, у школи се предвиђа стручно усавршавање запослених из следећих области:

- Обука у пружању прве помоћи у сарадњи са службом опште медицине ДЗ Петровац на Млави и Црвеним крстом и периодично практичне вежбе из пружања прве помоћи;
- Обука из противпожарне заштите и реаговања у ситуацијама пожара у сарадњи са Ватрогасном јединицом Петровац на Млави, периодично практичне вежбе;
- Обука у реализацији плана евакуације за запослене;
- Обуке у пружању психосоцијалне помоћи ученицима у сарадњи са психологом и психијатром ДЗ Петровац на Млави, Центром за социјални рад општине Петровац

на Млави, Друштвом психолога Србије, Министарством просвете Републике Србије, Школском управом Пожаревац, Институтом за здравствену заштиту деце и омладине Београд,

- Обука о реаговању у ситуацијама нарушене безбедности ученика и запослених у сарадњи са Полицијском станицом Петровац на Млави и Министарством унутрашњих послова Републике Србије.
- Обука о реаговању у ситуацијама природних катастрофа као што су земљотреси, поплаве и др. у сарадњи са надлежним службама.

Тим за кризне ситуације ће у сарадњи са Тимом за стручно усавршавање сваке школске године донети план стручног усавршавања који ће обухватити једну или више едукација из наведених области.

ПРОГРАМ ПОДИЗАЊА БЕЗБЕДНОСНЕ КУЛТУРЕ

Са циљем подизања безбедносне културе ученика и запослених школа ће предузимати следеће активности:

1. Акционо истраживање на тему безбедносне културе ученика и запослених.
2. Едукација ученика да препознају опасне и кризне ситуације-предавања, трибине, гостовања стручњака по позиву, радионице, ИКТ квизови, и сл.
3. Едукација ученика и запослених о начинима реаговања у кризним ситуацијама.
4. Едукација ученика и запослених о начинима трагања за помоћи у току и након завршетка кризне ситуације.
5. Едукација ученика и запослених на тему превенције и подизања безбедносне културе у школи, локалној заједници, регионалној и националној безбедности.

Тим за кризне ситуације ће у сарадњи са Тимом за стручно усавршавање, Тимом за развој школског програма и Тимом за развојно планирање сваке школске године донети План за подизање безбедносне културе и предвидети и операционализовати активности за ту школску годину. План ће бити саставни део Годишњег плана рада школе, Школског и развојног плана.

НАЧИНИ РЕАГОВАЊА - КОРАЦИ У ПОСТУПАЊУ УСТАНОВЕ КАДА СЕ ДОГОДИ КРИЗНИ ДОГАЂАЈ

Када установа има сазнање да се догодио кризни догађај одмах, а најкасније у року од 24 сата, активира се тим за кризне догађаје.

Поступање установе:

Прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа

Тим прикупља информације о догађају (опис догађаја, место и време када се десио догађај), ко је све погођен кризним догађајем и каква му је помоћ потребна, где се налази и у каквом је стању, као и о томе шта је већ урађено поводом тога у установи.

У зависности од врсте/облика кризног догађаја, наредни корак подразумева хитно обавештавање полиције, хитне помоћи, ватрогасне службе, као и других евентуално потребних органа/служби.

Неопходно је да запослени у установи поступају у складу са планом поступања у ситуацијама кризе и у зависности од врсте кризног догађаја, и у складу са планом евакуације.

Тим за кризне догађаје благовремено информисе Министарство просвете, односно надлежну школску управу о догађају, као и предузетим активностима.

Успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите (социјална и здравствена заштита, полиција, јавно тужилаштво, јединица локалне самоуправе, мобилни тим).

На основу прикупљених података, уз обавезу хитног обавештавања спољашње мреже заштите, установа врши процену да ли може да поступа самостално или јој је потребна помоћ и подршка представника спољашње мреже заштите, са којом израђује јединствен план деловања, начин рада и извештавања.

У зависности од облика/врсте и степена интензитета кризног догађаја установа процењује кога укључује од спољашње мреже заштите.

Сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције

Уколико кризни догађај као последицу има најмање троје или више повређених или настрадалих лица, директор је у обавези да одмах по сазнању обавестити Министарство просвете како би се ангажовао интерсекторски мобилни тим за кризне ситуације, који је формиран у складу са Протоколом о поступању приликом суочавања друштва са кризним ситуацијама у оквиру Радне групе Владе Републике Србије ради пружања неопходне подршке.

У ситуацијама када поступа мобилни тим, тим за кризне догађаје установе постаје саставни део мобилног тима. Тим за кризне догађаје установе пружа потребне информације мобилном тиму, учествује у заједничком планирању, организацији и реализацији психосоцијалне подршке. У сарадњи са мобилним тимом, тим установе врши праћење и идентификовање деце/ученика и запослених којима је потребна помоћ, пружа прву психолошку помоћ као и друге видове подршке.

Благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају

Директор установе именује особе задужене за припрему званичних информација за родитеље, ученике, запослене и за медије. Обавештења имају сврху континуираног информисања запослених, родитеља и деце/ученика и медија о најновијим, провереним и тачним информацијама до којих је установа дошла, ради планирања одговарајуће подршке и предузимања других потребних мера (сузбијање гласина и ширења панике);

уознавање са могућим тешкоћама, ризицима, изазовима и начинима за њихово превазилажење; упознавање са начинима подршке. Саопштење за медије сачињава се у сарадњи са надлежним службама Министарства

Психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима

Тим за кризне догађаје прати реаговања ученика, родитеља и запослених, идентификује коме је помоћ потребна и у складу са тим организује пружање психосоцијалне подршке. Приликом пружања психосоцијалне подршке као основна интервенција користи се психолошка прва помоћ.

У зависности од врсте, интензитета и последица кризног догађаја, тим процењује потребу за укључивањем представника из система здравствене заштите у циљу пружања психосоцијалне подршке и/или укључивање интерсекторског мобилног тима за кризне ситуације.

Израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи

Тим за кризне догађаје у сарадњи са релевантним тимовима установе израђује план рада по измењеном, прилагођеном плану.

Неопходно је да начин рада установе буде прилагођен последицама кризног догађаја, могућностима и потребама деце/ученика и запослених у погледу реализације свих школских активности непосредно након кризног догађаја.

План рада треба да садржи конкретне активности/мере које установа планира да предузме, носиоце (извршиоце) планираних активности, временску динамику, начин извршења, начини праћења и извештавања.

Приликом прављења плана важно је узети у обзир врсту кризног догађаја, број погођених особа, процену даљих ризика, реакцију локалне заједнице и одговарајуће правне аспекте.

Након кризног догађаја, неопходно је да установа предузима активности које ће водити стабилизацији стања у установи - постепени повратак установе на редован начин рада који је био успостављен пре кризног догађаја уз континуирано праћење понашања деце/ученика и запослених у циљу процене ефеката подршке и предузимања даљих мера.

Установа прати реализацију плана и у зависности од тока смиривања кризног догађаја, ревидира план, надопуњује га и коригује.

Организација евентуалних комеморативних активности

У случају кризних догађаја са смртним исходом, тим учествује у организацији и планирању адекватних комеморативних активности.

Праћење реализације плана и евалуација

Неопходно је праћење реализације плана рада (у оквиру плана рада тима за заштиту) у измењеним условима, евентуалне корекције и допуне плана у зависности од процене степена, броја и последица изазваних кризним догађајем и предузетим корацима.

Вођење документације и извештавање

Тим је дужан и да води документацију о спроведеним активностима у вези поступањем у кризној ситуацијом.

Извештај о поступању установе доставља се надлежној школској управи, а када су у питању домови ученика, извештај о поступању се доставља и сектору Министарства надлежном за ученички и студентски стандард, у року од 15 дана од наступања периода стабилизације рада у установи.

Када су жртве кризног догађаја деца са хроничним болестима, деца са сметњама у развоју и инвалидитетом, тим за кризне догађаје након идентификације израђује индивидуализоване планове у сарадњи са родитељима и представницима спољашње мреже заштите.

Поступање установа након кризног догађаја

Након реализације плана поступања у кризним догађајима, и успостављања стабилног стања у установи тим за кризне догађаје врши евалуацију спроведених активности и сачињава извештај. Евалуација обухвата: анализу ефеката спроведених мера и активности односно реализацију измењеног плана рада, као и пружање прве психолошке помоћи, са посебним освртом на снаге, изазове и препоруке у реаговању на кризни догађај. На основу евалуације плана реаговања у конкретним ситуацијама, установа даље унапређује план поступања установе у кризним ситуацијама.

Уколико је због кризног догађаја дошло до прекида или извођења наставе у измењеним условима, тим за кризне догађаје у сарадњи са педагошким колегијумом израђује посебан план даље реализације образовно-васпитног рада. Израђени план реализације усваја наставничко веће, док школски одбор доноси одлуку, а сагласност на план даје надлежна школска управа.

Извештај о реализацији посебног плана део је годишњег извештаја о реализацији плана заштите од насиља, злостављања и занемаривања.

Тим за кризне догађаје континуирано прати реаговања деце/ученика и запослених и процењује потребу за психосоцијалном подршком у наредном периоду и у сарадњи са спољашњом мрежом заштите израђује план о њеној реализацији.

Тим за кризне догађаје прати реализацију планова, у сарадњи са спољашњом мрежом заштите процењује степен смиривања ситуације и покреће процес договарања са породицама жртава и повређених о начинима обележавања сећања на догађај (обезбеђивање простора, активности сећања, обележавање годишњица и слично).

ПРОГРАМ УКЉУЧИВАЊА И САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ НА ЈАЧАЊУ ОТПОРНОСТИ УСТАНОВЕ

Са циљем јачања отпорности установе која се заснива на принципима континуитета, сарадње, доступности и ефикасности, школа ће укључивати породице ученика.

Представник Савета родитеља је члан Тима за кризне интервенције и у ситуацијама кризног догађаја равноправно учествује у реализацији свих планираних активности, при том комуницирајући активно са осталим члановима Савета, заступајући њихове предлоге, потребе и интересе.

Породице ученика укључиваће се у све превентивне активности за јачање отпорности установе:

- Акциона истраживања као испитаници
- Учесници у округлим столовима и дебатама
- Публика и учесници на стручним предавањима и трибинама
- Учесници и реализатори радионица, акција, едукација, семинара
- Учесници на јавним и показним превентивним вежбама

План укључивања родитеља ће сваке године бити операционализован и део Плана сарадње са породицом који је саставни део Годишњег плана рада школе.

ПРАЋЕЊЕ, ЕВАЛУАЦИЈА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА

Тим за кризне интервенције прати реализацију овог програма континуирано током сваке школске године, евалуира и извештава о реализованим активностима.

25. Компезаторни програм за подршку ученицима из осетљивих група

Пружање образовно-васпитне подршке ученицима из осетљивих група - ученици из соционестимулативних средина, ниског социоекономског статуса, ромске националности, из влашког говорног подручја.

Циљ:

- Пружање подршке у учењу за ученике из осетљивих група;
- Рад са ученицима и наставницима на унапређењу њихових компетенција и подизању свести;
- Пружање подршке ученицима у бољем разумевању српског језика;
- Праћење укључивања ученика из осетљивих група у живот и рад школе и у школске активности;
- Информисање родитеља/старатеља о начину остваривања права;
- Пружање помоћи васпитно-запуштеним или угроженим ученицима који долазе из дефицијентних породица или породица са проблематичним односима;
- Упознавање и праћење социјалних прилика ученика и заштита деце тешких породичних прилика – упућивање у остваривање социјално- заштитних мера;
- Сарадња са релевантним институцијама и појединцима у подршци ученицима из осетљивих група

Садржај/активности:

- Едукација свих запослених у установи за повећање осетљивости и начине свих потреба ученика из друштвено-осетљивих група
- Едукација вршњака и њихових родитеља за повећање осетљивости за прихватање ученика којима је потребна додатна подршка
- Саветодавни рад са родитељима или старатељима ученика којима је потребна додатна подршка
- Укључивање ученика у ваннаставне активности
- Идентификовање ученика којима је потребна финансијска помоћ за исхрану, куповину уџбеника, екскурзију и обезбеђивање помоћи
- Организовање сусрета ученика нижих разреда из подручних одељења и матичне школе
- Упућивање ученика на коришћење школске библиотеке
- Израда читалачких дневника
- Упућивање ученика у технике учења-учење учења
- Говорне вежбе, вежбе читања, вежбе концентрације, учење нових речи и друге активности на основу процене наставника, а у складу са индивидуалним потребама ученика
- Успостављање сарадња са појединцима и институцијама социјалне и здравствене заштите у подршци ученицима из осетљивих група (Центар за социјални рад, Дом здравља, Црвени Крст...).

Наша школа је специфична између осталог и по томе што је похађају и ученици из осетљивих група. Самим тим школа има за задатак да се у основи бави прихватањем различитости и пружањем подршке ученицима из осетљивих група.

ЗАДАЦИ И АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Идентификовање ученика из осетљивих група	Стручни сарадник, одељењске старешине	Септембар – октобар и по потреби током године
Обезбеђивање уџбеника за ученике слабијег материјалног статуса кроз акцију прикупљања уџбеника од старијих ученика, ученика који су користили бесплатне уџбенике...	Одељењски старешина	Септембар
Обезбеђивање бесплатне ужине	Директор школе	Септембар
Помоћ у прилагођавању школи ученика 1.и 5. разреда са неким видом развојних сметњи	Одељењске старешине 1. и 5. разреда, родитељи, стручни сарадник	Септембар/октобар и током године
Помоћ у прилагођавању школи ученика који су дошли из друге школе и ученика који показују потребу за тим	Одељењске старешине, родитељи, стручна служба	Током године
Појачан васпитни рад са ученицима	Педагог	Током године
Анализа постигнућа ученика из осетљивих група и препоруке за рад	Одељењска већа, педагог	На класификационим периодима

26. Програм инклузивног образовања

Ученицима којима је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања потребна додатна подршка у образовању и васпитању, школа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Такође, овај програм подразумева и проширен и продубљен програм наставе и учења који се примењује за ученике са изузетним способностима.

Циљеви програма:

Омогућити деци и ученицима да се укључе у редовни образовно- васпитни систем како би усвојила знања и умења потребна за свакодневно функционисање у друштву, стекла самопоуздање, поверење у друге и усвојили позитивне навике.

Такође, продубљивање знања и развијање вештина путем проширених садржаја за ученике код којих постоје изразита интересовање и могућности за усвајањем таквих знања.

Задаци:

Подстицање самосталности деце, - Укључивање све деце у образовно-васпитни систем, - Једнака шанса за сву децу, - Подстицање равноправности, толеранције, - Унапређивање квалитета рада, - Успостављање поверења између наставника и ученика, - Продубљивање наставних садржаја

Начин остваривања програма:

Наставни планови и програми су прилагођени ученицима за које је предвиђен индивидуални образовни план који је саставио Тим за инклузивно образовање. Остварује се кроз редовну и допунску наставу током школске године. Обухвата методе и облике рада, као и средства потребна за успешно савладавање наставних садржаја у складу са индивидуалним могућностима и потребама ученика.

Такође, остварује се кроз додатну наставу са ученицима код којих постоји жеља, интересовање и могућности за савладавањем проширених наставних садржаја путем ИОП-а 3.

Начин прилагођавања програма ученицима:

- Прилагођавање наставних садржаја (смањен обим),
- Прилагођавање метода рада ученицима, облика рада, услова рада,
- Посебни материјали за учење,
- Тимски рад , групни, индивидуализовани рад са ученицима,
- Ненасилна комуникација, успостављање заједничких правила рада
- Вршњачко подучавање,
- Дидактичка средства,
- Додатна литература,
- Асистивна технологија .

За ученике са изузетним способностима припрема се индивидуални образовни план, програм и начин рада којим се утврђује обogaћен начин образовања и васпитања.

*ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАНОВИ СВИХ УЧЕНИКА КОЛИ СЕ ОБРАЗУЈУ ПО ИНДИВИДУАЛНОМ ОБРАЗОВНОМ ПЛАНУ ЧИНЕ ПРИЛОГ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА.

27. Програм прилагођавања школском животу - адаптација новопридошних ученика, наставника, педагошког асистента и личног пратиоца

Циљ:

Пружање подршке новопридошлим ученицима, наставницима, педагошком асистенту и личном пратиоцу ради адекватне адаптације и успешног укључивање у живот и рад школе.

Задаци:

- Подстицање и развијање демократског духа, осећања припадности колективу и позитивног става према школи;
- Подстицање и развијање социјалних вештина (комуникацијске вештине, самопоуздање, толерантно понашање, солидарност, развијање другарства...) потребних за успешно укључивање у нову средину;
- Пружање неопходних знања и информација потребних за несметано обављање образовно-васпитног рада и извођење наставног процеса

Садржај/активности:

- Пружати подршку и помоћ новим наставницима, ПА и упознати их са свим обавезама у школи (обрасцима, радом са ученицима, претходним извештајима о напредовању ученика, интерним договорима, тимовима, комисијама...)
- Помоћи личном пратиоцу (учионица детета, физкултурна сала, провођење времена док је ученик на часу-могућност седења у ходнику или у библиотеци или саветодавни разговор са педагогом-по договору)
- Упознавање новопридошлог наставника са потребном документацијом за пријем у радни однос
- Упознавање са роковима доставе потребне документације
- Давање неопходних информација о процедурама добијања лиценце уколико новопридошли наставник нема положени стручни испит или лиценцу
- Упознавање новопридошлог наставника са организацијом и реализацијом наставног процеса и рада, распоредом смена уколико постоје, дежурством наставника, дневницима образовно-васпитног рада
- Пружање помоћи за израду распореда часова (наставник разредне наставе), распореда коришћења кабинета, учионица, опреме, наставних средстава
- Педагошко-инструктивни рад у свим сегментима наставног процеса (планирање, припремање, реализација, праћење и вреновање)
- Упознавање са Школским програмом, Годишњим планом рада школе, планом и програмом наставе и учења
- Упознавање са потребном педагошком документацијом (оперативни и глобални планови, припреме за час, праћење напредовања ученика, израда портфолија...)
- Упознавање са карактеристикама одељења, о-в потребама ученика којима је потребна додатна подршка

Са ученицима:

- Прикупљање информација о новопридошлом ученику од родитеља, размена информација са школом из које долази, процена способности за упис у школу/разред и распоређивање ученика по одељењима;
- Интезивнији рад у оквиру одељењске заједнице како би се ученици што боље упознали;
- Упознавање са ученицима 1. и 5. разреда, размена информација и искустава између наставника и учитеља/васпитача;
- Праћење рада и прилагођавања ученика током године;
- Пружање додатне подршке у учењу и школским активностима;
- Континуирана сарадња са родитељима - свакодневна размена информација и мишљења са родитељима; непосредно укључивање родитеља у активности по потреби; заједничко праћење процеса адаптације; пружање подршке родитељима и саветодавни рад.

28. Програм увођења приправника у посао

Увођење у посао наставника, васпитача и стручног сарадника има за **циљ** да га оспособи за самостално извођење образовно-васпитног рада и за полагање испита за лиценцу.

То је корак ка професионалном развоју након стеченог базичног образовања.

Основни **задатак** овог програма је да приправник стекне неопходна знања, развија вештине, способности и вредносне ставове (компетенције) потребне за остваривање образовно-васпитног рада.

Садржај/активности:

За рад са приправником одређује се ментор.

Ментор уводи приправника у посао, и то:

- Пружањем помоћи у припремању и извођењу образовно-васпитног рада;
- Присуствовањем образовно-васпитном раду најмање 12 часова у току приправничког стажа;
- Анализирањем образовно-васпитног рада у циљу праћења напредовања приправника;
- Пружањем помоћи у припреми за проверу савладаности програма.

Приправник присуствује настави, односно активностима ментора, а по препоруци ментора и раду других наставника/стручних сарадника, у трајању најмање 12 часова у току приправничког стажа.

У Установи се, у складу са законом, води педагошка документација и документација о увођењу у посао приправника. Педагошка документација јесте: план рада (годишњи и месечни) и писане припреме за часове/активности наставника/стручног сарадника, и други материјали којима се документује рад ментора и приправника.

Приправник води евиденцију свом раду, а ментор о раду приправника.

Након навршених годину дана приправничког стажа, ментор подноси извештај директору о оспособљености приправника за самостално извођење образовно-васпитног рада, и пред именованом комисијом у седишту установе у којој је приправник запослен врши се провера савладаности програма, изводећи одговарајући облик образовно-васпитног рада. Када је оцена да је програм савладан, Установа подноси Министарству захтев за полагање испита за лиценцу.

Ближе о начину увођења у посао, садржано је у *Правилнику о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника*.

29. Програм безбедности и здравља на раду

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља односно других законских заступника ученика и јединице локалне самоуправе усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Циљеви програма:

- Подизање нивоа свести и повећање осетљивости о важности здравља и безбедности, укључујући и безбедност и здравље на раду.
- Ангажовање постојећих ресурса школе за стварање безбедног и подстицајног окружења.
- Укључивање свих учесника образовно-васпитног процеса у превенцију и доследну примену свих прописаних мера безбедности и здравља на раду.
- Укључивање родитеља и органа локалне самоуправе у заједничке активности, везано за стварање климе о неопходности и реализацији безбедности и заштите здравља.
- Доследна примена поступака у случајевима оболевања и повређивања на раду.
- Информисање свих укључених у рад школе о процедурама, плановима и резултатима на плану безбедности и здравља на раду.

Мере, начини и поступци везано за безбедност и заштиту здравља ученика школе, у школском објекту и ван њега:

Носилац активности:	Садржаји рада и начини реализације:
Руководство школе	- Усклађивање постојећих подзаконских аката школе; - Обавезно учешће у прописаним безбедносним процедурама и подношењу одговарајућих пријава; - Контакти са одговарајућим државним органима, органима локалне самоуправе, родитељима и старатељима; - Праћење и вредновање предузетих мера на пољу безбедности. - Начин реализације: састанци, консултације, анализе, дописи, писане информације и процедуре.
Тимови за безбедност у школи	- Учествују у обуци и заштити ученика од насиља; - Координирају израду и реализацију програма заштите ученика; - Евидентирају појаву насиља; - Организују консултације у школи и процењују нивое ризика по безбедност ученика; - Прате и процењују ефекте предузетих мера у заштити ученика; - Предлажу мере за побољшање безбедности ученика; - Информишу родитеље, старатеље и органе локалне заједнице о појави насиља, стању безбедности, погоршању безбедности ученика и предузетим мерама за побољшање

	безбедности. - Начин реализације: састанци, консултације, писане информације.
Наставно особље	- Обавезно учешће у прописаним безбедносним процедурама; - Вођење одговарајућих евиденција; - Учешће у прикупљању информација и смиривању ситуације; - Стална контрола исправности средстава рада, опреме и радних просторија за време одржавања наставе;
Дежурни наставници и особље ангажовано на безбедности	- Доследно спроводе одредбе из Правилника о дежурству; - Воде прописане евиденције; - Контролише улаз и излаз у зграду школе; - Не дозвољава уношење у зграду школе оружја, опасних материја и оруђа којима се могу нанети повреде, угрозити живот ученика и запослених, односно нанети штета школској и личној имовини; - Не дозвољава уношење у зграду школе средстава са психоактивним дејством.
Техничко и помоћно особље школе	- Одржавање исправности зграде школе, средстава и опреме за рад; - Одржавање исправности електро и осталих уграђених инсталација (нарочито везано за заштићеност и исправност електричних утичница); - Одржавање чистоће школских просторија, дворишта и спортских терена; - Обезбеђење приступа у случају појаве опасних по живот и здравље места у радном процесу школе, а све до отклањања истих.
Сарадња са државним органима и органима локалне самоуправе	- Сарадња са Министарством унутрашњих послова Републике Србије – школски полицајац: 1. Реагује у случајевима појаве насиља (прекида насилну ситуацију); 2. Предузима даље кораке у складу са протоколом и нивоима ризика; и 3. Одржава сарадњу са свим релевантним особама које могу пружати заштиту. - Сарадња са Министарством унутрашњих послова Републике Србије – инспектор : 1. када је ученику потребна заштита; 2. када постоји сумња да је почињено кривично дело; 3. у случају појаве малолетничке деликвенције. - Сарадња са Министарством унутрашњих послова Републике Србије – одељење саобраћајне полиције: 1. Постављање саобраћајне сигнализације око школе на начин којим ће се остварити максимална безбедност ученика; 2. Обезбеђење саобраћајних патрола у време најјачег интензитета саобраћаја око школе. - Сарадња са органима општине и локалном месном заједницом: 1. у циљу очувања школске зграде и осталих објеката и средстава рада у школском дворишту од оштећења и уништавања; 2. организовање превентивних активности – трибине, форуми, округли столови, изложбе, дружења - популаризација важности школског спорта, разних ваннаставних активности, безбедности и здравог начина живота ;

	- Сарадња са Центром за социјални рад ради пружања помоћи ученицима без недовољне бриге и надзора у породици; 4. Сарадња са локалним здравственим установама на едукацији ученика везано за наркоманију, алкохолизам, полне болести и сл.; - Сарадња са локалним здравственим установама на редовној и ванредној контроли здравља ученика; Поступање по мерама надлежних органа донетих по прописима у области здравства. - Сарадња са комуналном инспекцијом/полицијом: 1. на решавању проблема у вези са псима луталицама у школском дворишту и школском окружењу, а у вези са могућношћу њиховог напада и уједа ученика или запослених; 2. на решавању проблема недозвољеног паркирања око школе, те на тај начин угрожавања безбедности ученика и запослених;
Сарадња са родитељима	- Везано за проблематично или насилничко понашање ученика; - Везано за стална одсуства ученика из школе; - Везано за остале појаве које могу утицати на безбедност ученика; - Везано за лоше здравствено стање ученика;
Остале мере безбедности и здравља:	- Умрежавање свих кључних носилаца безбедности и здравља (информисање и укључивање ученика, наставника , родитеља, школских органа, свих релевантних организација, институција и друштава из локалне самоуправе); - Мере дезинфекције, дезинсекције и дератизације; - Чување средстава рада, предмета и материја које се користе у настави, за одржавање хигијене и сл. ван домаћаја неовлашћених лица, ако могу представљати опасност по живот и здравље ученика; - Превентивне здравствене мере; - Контрола исправности и сервисирање против-пожарних апарата; - Контрола исправности и сервисирање хидрантске опреме; - Контрола исправности и сервисирање громобранске инсталације; - Контрола исхране ученика у школском објекту .

30. Програм школског маркетинга

Презентовање школе и њених ученика обавља путем:

- Сајта школе <https://osprofesorbranapaunovic.nasaskola.rs/> и facebook странице
- Летописа школе
- Посебних маркетинг активностима (презентације, радионице, отворена врата, пројекти...)
- Изложби, представа, приредби
- На огласним таблама у холловима школе и зборници
- Сарадња са локалним ТВ и радио станицама.

Школа има летопис у коме се евидентирају све значајније активност и делатност школе током школске године. Летопис се поставља на интернет страну до 1. октобра.

Школа сваке школске године организује промоцију најуспешнијих ученике генерације осмака, уз доделу пригодних награда и пријем ученика носиоца Вукове дипломе и њихових родитеља.

31. ПРАЋЕЊЕ ОСТАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Евалуација и самоевалуација су саставни део образовно-васпитног процеса у Установи и саставни део сваког учења. Оне су битне, јер воде освешћивању знања, осветљавају пут развоја и трасирају наредне кораке у њему. Такође доприносе константном унапређивању квалитета образовно-васпитног процеса. У нашој Школи се евалуација остваривања Школског програма врши на нивоу целе Установе кроз Годишњи извештај о образовно-васпитном раду Установе, Годишњи извештај о реализацији Развојног плана Установе, Годишњи извештај о самовредовању Установе, Годишње извештаје о реализацији свих програма који се одвијају у нашој Школи.

На нивоу Установе евалуација остварености Школског програма се реализује применом инструмената за самовредновање и вредновање рада у одговарајућим приоритетним областима. Користе се Записници са Стручних актива, Педагошког колегијума и Наставничког већа.

Најдетаљније сумирани резултати евалуације су систематизовани у Годишњем извештају Установе о реализацији образовно-васпитног рада и Годишњем извештају о самовредновању рада Установе.

Од инструмената се користе упитници, чек-листе или анкете. На нивоу Установе постоје и стручна и научна истраживања сопствене праксе, која осликавају стање и актуелности у развоју образовне и васпитне праксе.

Редовна евалуација остварености школског програма се реализује сваке године у септембру.

Праћење остваривања Школског програма:

- Смернице за израду Школског програма, као и праћење реализације истог – Педагошког колегијум.
- Анализу реализације Наставног плана и програма редовне, додатне, допунске наставе и слободних активности – на седницама Одељењских већа и Наставничког већа.
- Анализу успеха ученика – седнице Одељењских већа и Наставничког већа.
- Анализу владања ученика, похвале, награде, казне - седнице Одељењских већа и Наставничког већа.
- Анализу реализације појединих наставних предмета - седнице Стручних већа.
- Праћење реализације свих облика образовно-васпитног рада.
- Праћење рада стручних комисија за: инклузију, заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, школско развојно планирање и самоевалуацију.
- Презентацију реализације Школског програма на састанцима Савета родитеља и Школског одбора.

Циљеви којима се тежи су:

- коришћење различитих метода, облика и места за извођење наставе;

- коришћење различитих техника учења и оцењивања у наставном процесу које ће обезбедити квалитетнију наставу, а самим тим и боље резултате ученика;
- оснаживање компетенција свих запослених у циљу укључивања у савремени систем образовања;
- посвећивање пажње надареним и талентованим ученицима;
- уређивање и опремање школског простора ради унапређења наставног процеса и безбедоносне ситуације;
- обезбеђивање сигурног окружења за ученике и запослене спровођењем превентивних активности;
- унапређивање организације рада школе и подизање нивоа одговорности свих запослених у реализацији обавеза и задужења;
- изграђивање квалитетнијег односа школе и локалне самоуправе како би се остварили већи ефекти у образовно-васпитном процесу;
- подизање угледа школе у друштвеном окружењу кроз промоцију наставних и ваннаставних активности.

Стручни актив за развој школског програма разматра Школски развојни план, Годишњи план рада школе, Извештај о процесу самовредновања и остале извештаје у школи, издваја специфичности школе и њеног окружења, издваја и формулише потребе и могућности и издваја и формулише опште и специфичне циљеве.